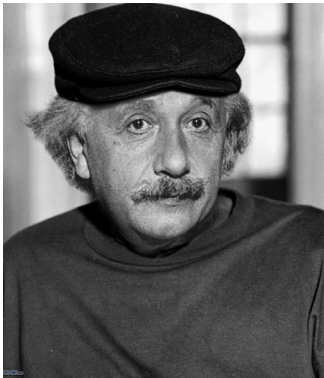

„Všetko, čo je skutočne veľké a inšpirujúce, bolo vytvorené jednotlivcom, ktorý mohol slobodne pracovať.“

Albert Einstein

Obsah

Nie 52, ale 57% nás zaujíma
str. 2

Rok vlády očami SMERu a
INESS
str. 4

Komisia firmám: Riadia vás
obmedzenci!
str. 6

Prečo sa Marx pri kapitalizme
mýlil
str. 6

Uhlie, slnko, atóm
str. 7

Zdaním, zdaníš, zdaníme
str. 10

Exceluj v exceli
str. 10

Štát nakupuje pracovné
miesta
str. 11

Demokracia ako večná dis-
kusia
str. 12

Prianie otcom prognózy rastu
str. 11

INESS návrhy na riešenie
nezamestnanosti
str. 13

Editorial

Richard Ďurana

Hneď na úvod by som chcel upriamiť vašu pozornosť na dve vzdelávacie podujatia, ktoré INESS v najbližších týždňoch organizuje.

Prvým je **Podnikateľský kemp**, ktorý sa uskutoční už na prelome mája a júna. Bez ohľadu na vek je určený pre ľudí, ktorí by chceli podnikáť a ktorí už dokonca majú podnikateľský nápad. Na kempe sa dozvedia ako na to. Ako pripraviť podnikateľský plán, ako a kde zháňať prostriedky na jeho realizáciu, aké byrokratické nástrahy na podnikateľa čakajú a ako si s nimi poradiť, ako svoj nápad „predať“ na trhu, ako sa vysporiadať s neočakávanými i krízovými situáciami a pod. Na kemp sa nám podarilo dať dokopy kvalitných lektorov, všetko skúsených a úspešných (a áno, aj známych) podnikateľov, ktorí formou prednášok a workshopov vysvetlia „ako podnikáť“. Viac informácií o tomto štvordňovom podujatí vrátane návodu ako sa prihlásiť, nájdete na strane 14.

Druhým podujatím je už siedmy ročník nášho úspešného medzinárodného semináru (nielen) pre študentov **The Liberty Camp**, ktoré INESS organizuje v spolupráci s americkým The Language of Liberty Institute na konci júna. Príďte so skúsenými lektormi (USA, Austrália, UK, SVK) diskutovať v anglickom jazyku o alternatívnych ekonomických teóriách, presahoch ekonómie a filozofie, či potrebe a primeranosti obmedzovania osobných slobôd. To všetko aplikované na súčasné témy a v malých diskusných skupinách. Spodná veková hranica je 17 rokov (hornú nepoznáme), preto budeme radi, ak o podujatí, o ktorom sa viac dozviete na strane 15, dáte vedieť aj svojim blízkym, spolužiakom či deťom.

Horúcou témou týchto týždňov je vysoká nezamestnanosť. Vláda na tomto poli zlyháva a vinníka vzniknutej situácie hľadá výlučne za hranicami Slovenska. Navyše tiež pokračuje v nekonceptných

opatreniach ako je poskytovanie investičných stimulov pre vybrané firmy, spúšťanie programov na podporu zamestnania či vytvárania dotovaných pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných (píšeme o nich tiež vo viacerých článkoch v tomto čísle). INESS preto predstavil koncentrát návrhov na riešenie príčin tohto stavu, ktoré podľa nás môžu prispieť k uhaseniu požiaru. Nájdete ho na strane 13.

Strana SMER-SD publikovala dokument Vládne fakty 2013, v ktorom sa neostýchala vymenovať svoje úspechy a opatrenia, ktoré prispeli alebo majú prispieť k zlepšeniu situácie vo viacerých oblastiach hospodárstva. Pozreli sme sa na ne bližšie a v článku *Rok vlády očami SMERu a INESS* uvádzame k jednotlivým bodom náš komentár.

Keď poslanci v parlamente ústavnou väčšinou schvaľovali tzv. dlhovú, zrejme netušili, že za ňu asi budú musieť zatiahnuť tak skoro. Iste, súčasných 52% je len predzvesť, pretože teraz ministrom stačí predložiť opatrenia a vysvetliť situáciu pred parlamentom (ergo svojim straníckym poslancom, od ktorých sa zvýšený hlas očakávať nedá). Ak však rast v budúcom roku klesne pod 3,7%, ale výdavky štátu obohatia dlh podľa plánu, dôjde k prekročeniu ústavnej hranice už budúcom roku a dozvieme sa, ako vážne je ústavný zákon myslený. Viac sa tejto téme venujeme v článkoch *Nie 52, ale 57% nás zaujíma* a *Prianie otcom prognózy rastu*.

Napriek tomu, že počasie na troch ľadových mužov vypočulo pranostiky, vám prajem príjemné čítanie.

Richard Ďurana

Máme priveľa pracujúcich?

Ján Dinga

Z rétoriky ministerstva práce by sa dalo usúdiť, že áno. Podľa údajov ministerstva vnútra spravujúceho živnostenské registre klesol počet živnostníkov za prvé dva mesiace tohto roka o 5 500. Ministerstvo práce však pokles živnostníkov nevníma negatívne, keďže mnoho z evidovaných živnostníkov neplatí daň alebo poisťné na sociálne poistenie.

Vyššie odvody mali takýchto živnostníkov vyhnáť zo živnostenských registrov. Zdá sa, že vláde sa vyhánanie zatiaľ darí. Úspešne už predtým dostala z trhu práce 150 tisíc dohodárov. Minimálne sociálne a zdravotné odvody živnostníkov sa začiatkom

roku zvýšili zo 160 eur na 185 eur a výrazne sa obmedzila možnosť uplatňovať paušálne výdavky. Odvody pritom musí živnostník zaplatiť bez ohľadu na to, či má v danom mesiaci nejaký príjem. Zvýšenie odvodov preto rozhodne nepomohlo tým, ktorí kvôli kríze čelia aj nedostatku práce.

Podľa Štatistického úradu stúpala počet živnostníkov v minulom desaťročí medziročne až do začiatku krízy. Pri medziročných porovnaníach v rokoch 2009 až 2011 ich počet viac-menej stagnoval, pričom v prvom a poslednom štvrtroku roku 2012 znamenal výraznejší pokles. Ten podľa najnovších

dát ministerstva vnútra trvá aj naďalej.

Jeden o penziách

Vláda používa na obhajobu vyšších odvodov dva argumenty. Prvým sú veľmi nízke dôchodky, na ktoré majú živnostníci nárok, ak platia minimálne odvody. Podľa ministerstva práce si totiž živnostníci neuvedomovali, že nízke príspevky do Sociálnej poisťovne znamenajú aj extrémne nízke dôchodky. Veď ktorý dobre informovaný živnostník by si nechal ujst príležitosť platiť odvody do Sociálnej poisťovne, ktorá mu má o 10, 20, či 30 rokov dôchodok vyplácať?

Štát na jednej strane upozorňuje na skupiny obyvateľov, ktorí majú veľmi nízke penzie. Na druhej strane už teraz musí z daní dotovať deficitný dôchodkový systém. Z čoho by teda vyššie dôchodky chcel vyplácať? Vyššie odvody síce prinesú aj väčšie zdroje Sociálnej poisťovni, počet poberateľov s nárokmi na (vyššie) dôchodky tak ale bude časom rásť a počet prispievateľov kvôli demografii aj naďalej klesať. Dôchodkový apetít Sociálnej poisťovne pritom už dnes rastie o štvrt miliardy eur každý rok.

Treba si uvedomiť, že v Sociálnej poisťovni si na dôchodok nikto nešetrí. Sociálna poisťovňa je len transferová inštitúcia, ktorá prijaté odvody (obohatené o dotáciu z daní) pre rozdelí ľuďom v dôchodkovom veku na základe legislatívne stanovených parametrov. Dôchodok ktoréhokoľvek zamestnanca a živnostníka v budúcnosti tak nie je primárne závislý od výšky odvodov, ktoré počas svojej kariéry zaplatí, ale od odvodov, ktoré počas jeho dôchodkového veku zaplatí produktívna populácia.

Navyše sa dá predpokladať, že čoraz viac živnostníkov si živnosť pozastavuje a zakladá si spoločnosti s ručením obmedzeným s úmyslom vyhnúť sa odvodom. Problém nízkeho nároku na dôchodok týchto jednotlivcov preto štát tak či tak nevyrieši. Živnostníkov by štát nemal vnímať ako osoby, ktoré si nie sú vedomé nízkeho nároku na štátny dôchodok, ale práve naopak, ako na osoby, ktoré berú zodpovednosť za svoju starobu do vlastných rúk.

rieši jednu nespravodlivosť, keď priviazal zamestnancom a zamestnávateľom na nohu guľu vo forme vysokých odvodov predražujúcich cenu práce, tým, že rýchlo nasadí aspoň okovy aj živnostníkom.

Živnostníci pochopiteľne nemajú rôzne istoty garantované Zákonníkom práce, dostať ich daňovo-odvodové zaťaženie na úroveň zamestnancov preto nemá zmysel. Ak by sa mali živnostníci riadiť v pracovno-právnych vzťahoch rovnakými pravidlami ako zamestnanci, môže štát živnosti rovno zakázať.

Dôležitejší je však argument ministerstva, že živnostníkov je v pomere k pracujúcej populácii pomerne veľa. Podobný argument použil aj minister Kaliňák pri obhajobe zodvodenia práce na dohodu, keď povedal, že inštitút dohody v takom nastavení ako bol na Slovensku nemal v Európe obdoby.

Nemusel byť ďaleko od pravdy. Malo to však svoje dôvody. Slovensko patrí dlhodobo ku kraji-

nám s najvyššou nezamestnanosťou v EÚ. A práve voľnejší inštitút dohody a menšie zaťaženie živnostníkov bolo to, čo pomáhalo túto nezamestnanosť znižovať.

Zamestnávatelia kvôli obmedzeniu živností a dohôd nezačnú vytvárať tisíce pracovných miest. Práve naopak. Sami majú na zamestnávanie menej zdrojov kvôli zvýšeniu daňovo-odvodového zaťaženia. Tvrdiť pri takmer 15% nezamestnanosti, že máme priveľa samozamestnaných osôb, preto nemožno nazvať inak, ako nepodareným vtipom. Ktovie, ako by to nazvali tisíce živnostníkov, ktorí v posledných mesiacoch živnosti pozastavili.

inoss.sk, 10.4.2013

To, aby boli živnostníci dobre informovaní, môže štát jednoducho zabezpečiť. Stačí poručiť Sociálnu poisťovňu (tak ako je to aj v niektorých iných krajinách), aby každoročne informovala poistencov listom, aký dôchodok by mali dostávať, ak budú pokračovať v súčasnom trende platenia odvodov.

Jeden o neférovosti

Druhým argumentom je údajne neférové zvýhodnenie živnostníkov oproti zamestnancom. Žiadny živnostník by asi neprotestoval, ak by sa vláda túto neférovosť rozhodla riešiť odstránením vysokého zaťaženia ceny práce zamestnancov. Zvyšovaním odvodového zaťaženia a obmedzovaním paušálnych výdavkov samozamestnaným osobám však štát

Nie 52, ale 57% nás zaujíma

Radovan Ďurana

Niekoľko základných údajov z Východísk rozpočtu verejnej správy na rok 2014 až 2016

1) Schodok verejnej správy by mal dosiahnuť 2,01 mld. eur. Konsolidačné úsilie merané poklesom schodku tak dosiahne 170 mil. eur, alebo 0,23% HDP. Naďalej si žijeme nad pomery v hodnote celej Dane z príjmov fyzických osôb, ktorá by mala dosiahnuť 2,057 mld. eur. (Na dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu by sme museli daň z príjmu zdvojnásobiť)

2) Takto vysoký deficit už je dôsledkom niektorých neštandardných opatrení. Napríklad z predaja rezerv ropy by sme mali „získať“ 320 mil. eur. Je to v podstate privatizácia

štátneho majetku, ktorá slúži na znižovanie deficitu. Proti tomu sa nedá nič namietat, akurát to nie je opatrenie, na ktoré sa dá v budúcnosti spoliehať.

- potreba konsolidácie 566 mil. eur, na dosiahnutie potrebného schodku, je tak nízka len vďaka minuloročnému zvyšovaniu daní a hlavne, znižovaniu odvodu do II. piliera, ktorý sám o sebe „znižuje“ deficit o 400 mil. eur.

3) Vláda chce udržať dlh pod úrovňou 57% HDP. To je totiž hranica, po ktorej prekročení by mala predložiť pre nasledujúci rok vyrovnaný rozpočet. Problém však spočíva v tom, že nominálny rast dlhu moc nezávisí na vývoji HDP. Dôchodky, platy učiteľov, či dotáciu

železniciam bude štát vyplácať v rovnakej výške, bez ohľadu na vyšší alebo nižší rast HDP. Dnes vláda predpokladá rast HDP 5% v nominálnych číslach. Ak sa však nenaplnia optimistické scenáre veľkého oživenia v EÚ, rast môže byť niekoľkokrát korigovaný podobne, ako sa to stalo za uplynulých 9 mesiacov. Jednoduchý výpočet hovorí, že ak rast klesne pod 3,7%, ale výdavky štátu obohatia dlh podľa plánu, dôjde k prekročeniu tejto rozhodujúcej hranice. Predkladanie opatrení a vysvetľovanie pred parlamentom (52%) je v porovnaní s touto hranicou ako účasť na nepovinnnej prednáške v porovnaní s tretím termínom skúšky.

Vláda hrá odvážnu hru na tenkom ľade. Mô-

žeme špekulovať nad možnými riešeniami, ako by postupovala, ak by tento vývoj skutočne hrozil.

a) Ministerstvo financií prikáže ARDALu nakupovať dlhopisy, len keď to bude skutočne potrebné. Obmedzí sa miera predzásobenia (mohlo by to mať dopad na rast úrokových nákladov, podľa šéfa ARDALu je totiž predzásobenie požiadavka investorov a nie roztopaš správcom dlhu).

b) Nominálne sa upraví výdavky s cieľom znížiť deficit (odloženie kapitálových výdavkov a pod.)

c) Dôjde k novelizácii Ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, v ktorom budú upravené podmienky započítavania rezerv a

záchranných mechanizmov (EFSF, ESM)

d) Vláda si nebude robiť starosti, do parlamentu predloží vyrovnaný rozpočet, a ten prijme úpravy (vypracované na ministerstve financií) podľa požiadaviek. Ústavný zákon rozpočtovej zodpovednosti totiž žiadne páky na poslancov nemá.

Do návrhu rozpočtu verejnej správy sa dostala zmienka o adresnosti dávok sociálneho systému: „je potrebné venovať sa zmenám v systéme týchto dávok, kde hlavnou iniciatívou je zvýšiť adresnosť a efektívnosť systému dávok“. Tieto slová sa často opakujú v našom IPN Ako znížiť výdavky v oblasti štátnej sociálnej podpory.

iness.sk, 22.4.2013

Porovnanie

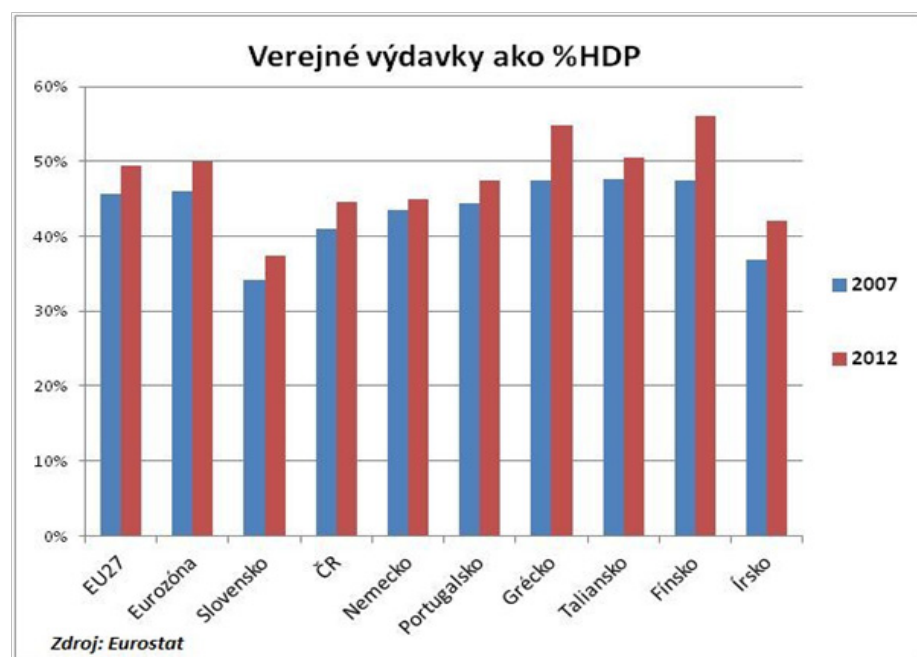
Päť buniek v exceli dokáže niekedy spôsobiť divy. Preukázalo sa totiž, že známi ekonómovia Reinhart a Rogoff spravili vo svojich výpočtoch chybu. Okamžite sa tak začali spochybňovať aj závery ich často citovanej štúdie, že príliš vysoký verejný dlh zabíja hospodársky rast. Šéf Európskej komisie Barroso vzápätí šetrenie na výdavkovej strane verejných rozpočtov krajín eurozóny okomentoval slovami, že narazilo na svoje hranice. Sekundoval mu aj náš premiér Fico, podľa ktorého sa dá z krízy iba preinvestovať.

Abstrahujme teraz od problému, či štátne výdavky vo svojej podstate nezabíjajú rast, keďže berú zdroje súkromnému sektoru, ktorý je orientovaný na službu zákazníkovi, a presmerúvajú ich do oblastí mandátových výdavkov, či politickej objednávky.

Pozrime sa radšej na to, ako sme šetrili. Slovenská vláda po zvýšení daňovo-odvodového zaťaženia očakáva vzrast príjmov v tomto roku o vyše 2 miliardy eur (12% medziročný nárast). Ako sme šetrili na strane výdavkov? Po odpočítaní vplyvu čerpania EÚ fondov majú medziročne vzrásť o 255 miliónov eur (rozpočet 2012 vs. rozpočet 2013).

Podobne sa však šetrilo naprieč Európou (viď graf).

O šetrení verejného sektora počúvame prakticky od začiatku krízy. Realitou však je, že len 3 krajiny Európskej únie mali v minulom roku podiel verejných výdavkov k HDP nižší ako v roku 2007 (boli nimi Maďarsko, Bul-

harsko a Rumunsko). Inými slovami, verejný sektor v 24 krajinách EÚ v porovnaní s veľkosťou ich ekonomiky v sledovanom období vzrástol, a to vrátane všetkých štátov PIIGS.

Slovenské verejné výdavky majú síce v tomto aj v budúcom roku relatívne k veľkosti ekonomiky klesnúť, stále sa však budú pohybovať nad úrovňou roka 2007. Navyše je vývoj závislý od rastu ekonomiky, ktorý sa nemusí naplniť (ministerstvo financií počí-

talo pri zostavovaní rozpočtu verejnej správy 2013-2015 s reálnym rastom HDP v roku 2014 vo výške 3,5%; odhad už bol revidovaný na 2,9%).

Ak teda má 5 excelových buniek rozhodnúť o tom, že z krízy nás dostanú verejné výdavky poháňajúce dopyt a stimulujúce produkciu, treba dodať, že tento scenár skúsime už piaty rok. Šetriť sme totiž ani nezačali.

INESS Policy Notes

INESS Policy Note 1/2012 Dane ešte zvyšovať netreba (Čo chýba analýze Ódora a Horvátha) <http://goo.gl/EtbDf>

INESS Policy Note 2/2012 Reálny zmysel prísnejších STK uniká <http://goo.gl/S1FYj>

INESS Policy Note 3/2012 Penzijný systém, kam SMERuješ? <http://goo.gl/SQrls>

INESS Policy Note 4/2012 Ako znížiť výdavky v oblasti: Podpora osobnej železničnej dopravy <http://goo.gl/1JMb9>

INESS Policy Note 5/2012 Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť <http://goo.gl/lqRcY>

INESS Policy Note 1/2013 Investičné stimuly <http://goo.gl/j1bvH>

Rok vlády očami SMERu a INESS

Richard Ďurana

Strana SMER-SD publikovala dokument Vládne fakty 2013. Vymenúva v ňom svoje úspechy a opatrenia, ktoré majú prispieť k zlepšeniu situácie vo viacerých oblastiach hospodárstva. Pozreli sme sa na ne bližšie a nižšie uvádzame k jednotlivým bodom náš komentár.

1. Po raste nezamestnanosti od r. 2010 vo februári 2013 jej miera klesla, v roku 2013 je prírastok nezamestnaných nižší, ako za rovnaké obdobie predošlej vlády.

INESS: Nezamestnanosť je najvyššia od roku 2004. Vláda v rámci konsolidácie deficitných verejných financií prijala opatrenia, ktoré poškodzujú trh práce na Slovensku. Zvýšila firemné dane, čím významne obmedzila prísun zahraničného kapitálu (=vytváranie nových pracovných miest) na Slovensko (Slovensko má najvyššiu daň z príjmu právnických osôb z postkomunistických krajín, v priebehu nasledujúcich rokov budeme mať túto daň vyššiu dokonca ako VB, Dánsko, Fínsko, Švédsko), zaviedla odvody na prácu na dohodu, čím z týždňa na týždeň vytlačila mimo trh práce 150 tisíc dohodárov, znepružnila Zákonník práce, čím sa zamestnávateľom zvýšili náklady na zamestnávanie a de facto ich motivuje k opatrnejšiemu prijímaniu nových ľudí, zvýšila odvody živnostníkom, z ktorých tisíce zatvárajú živnosti, pretože musia platiť vyššie odvody i keď nemajú zo živnosti v danom mesiaci žiadny príjem.

2. V US Steele sme zachránili viac tisíc pracovných miest

INESS: Na náklady všetkých ostatných zamestnávateľov. V ekonómii sa tomuto hovorí „čo je vidieť a čo nie je vidieť“. Na jednej strane máme medializovaný prípad „záchranu“ pracovných miest v US Steel, na druhej strane, čo nevidíme v médiách, sú prípady mnohých malých podnikov alebo živnostníkov, ktorí kvôli vysokým cenám poplatkov za odber elektriny musia prepúšťať alebo dokonca zatvárať prevádzky.

3. Investícia Continental za 250 mil. vytvorí 600 pracovných miest v Púchove, 930 nových miest pribudne vo Vranove nad Topľou a Prakovciach pri Gelnici.

INESS: Investičné stimuly škodia hospodárstvu. Prerozdeľujú zdroje od všetkých podnikateľov k zopár vyvoleným. Vláda by sa nemala hrať na podnikateľa a prenášať riziko neúspešnej investície na plecia všetkých daňových poplatníkov (=občanov) na Slovensku. Ak chce vláda skutočne pomáhať podnikateľom, najlepším stimulom je zníženie daní a odvodov. Takto pomôže všetkým podnikateľom, domácim aj zahraničným, malým aj veľkým, súčasným aj budúcim. Keby vláda pozastavila poskytovanie investičných stimulov pre pár firiem, okamžite by mohla zní-

žiť firemnú daň o 1 percentuálny bod, čím by pomohla celému podnikateľskému sektoru.

4. Pripravených je 22 investičných projektov, väčšina na východe a strede krajiny.

INESS: Viď vyššie, prípadne si pozrite našu štúdiu o škodlivosti investičných stimulov tu.

5. 6000 mladých nezamestnaných je späť v pracovnom pomere, rovnaký projekt štartuje pre 4-5 tisíc dlhodobo nezamestnaných.

INESS: Vláda plánuje minúť 70 miliónov eur na podporu zamestnávania ľudí vo veku do 29 rokov a nad 50 rokov. Keby sa títo ľudia zamestnali za minimálnu mzdu, zamestná sa ich 12 500. Problémy: 1. neudržateľné pracovné miesta (zamestnávateľia ich vytvoria najmä preto, že dostanú dotáciu), 2. pracovné miesta sa vytvoria tam, kde budú vyhovovať kritériám európskych fondov a nie tam, kde sú potrebné, 3. keby sa namiesto znížili odvody pre nízkopríjmových, mohlo by sa takto vytvoriť až 4x viac pracovných miest (cca 60 tisíc). INESS návrh na zníženie odvodov pre nízkopríjmových nájdete tu.

6. Druhýkrát v tomto roku klesajú ceny elektriny pre domácnosti, rast cien klesol na 1,9%.

INESS: Zníženie poplatkov je žiaduce, ale je prejavom politickej objednávky a nie konzistentnej politiky regulačných orgánov. Firmy na Slovensku platia najvyššie ceny elektriny v EÚ (spomedzi krajín na kontinente), čo je jeden z významných faktorov podkopávajúcich ich konkurencieschopnosť v porovnaní so zahraničnými firmami.

7. Znižovaním deficitu na 2,9% HDP zabezpečujeme dôveryhodnosť krajiny, predajom štátnych dlhopisov za historicky najnižšie rizikové prirážky sme ušetrili 120 mil. eur.

INESS: Deficit vláda znižuje takmer výlučne na príjmovej strane (vyššie dane). Tým podkopáva budúci rast hospodárstva. Zvyšovať dane v čase rastúcej nezamestnanosti je najhoršie možné opatrenie v hospodárskej a fiškálnej politike. Stále sa nedotkla výdavkovej strany, charakteristickej vysokou mierou neefektivity a plytvania. Dane zvyšovať nebolo treba. Viac v našej štúdii o možnostiach úspor tu. V tomto bode vláda na rozdiel od nezamestnanosti pozabudla na externé prostredie. Rizikové prirážky klesli aj v mno-

hých ostatných európskych krajinách, kde nemajú vládu SMER-SD a to najmä vďaka prísľubu ECB vytlačiť neobmedzené množstvo eur na záchranu nesolventných krajín.

8. Nezdražujeme zvýšením DPH, verejné financie ozdravujeme zatažením bánk, monopolov, ľudí s príjmom nad 3300 eur a firiem, taktiež šetrením na vládnej spotrebe.

INESS: Tu vláda klame. Vláda výrazne zvýšila dane nízkopríjmovým, ktorých príjem zďaleka nemajú 3300 eur mesačne – státisícim, čo robia na dohodu a živnosti. Viď tiež vyššie – uvedené opatrenie budú mať za dôsledok nižší ekonomický rast v budúcnosti a teda aj pomalšiu tvorbu pracovných miest (inými slovami – vysoká nezamestnanosť bude s veľkou pravdepodobnosťou pretrvávať). To, že sa nám prognózuje relatívne vysoký rast v porovnaní so zvyškom Európy nie je vďaka, ale napriek krokom vlády. Netreba zabúdať, že veľká časť produkcie putuje formou exportu do zahraničia (autá, elektronika).

9. Zmenou zákonníka práce sme posilnili postavenie zamestnancov.

INESS: Na úkor nezamestnaných. Odbory sú malá dobre organizovaná skupina, ktorá presadzuje svoje záujmy nad veľkou, zle organizovanou skupinou nezamestnaných. Keby títo mali odbory, bojovali by za pružnejší Zákonník práce a zrušenie minimálnej mzdy, pretože by takto dostali šancu zamestnať sa a speňažiť častokrát jediné aktívum, ktoré majú – vlastnú prácu.

10. Investičné stimuly sme naviazali na podmienku tvorby pracovných miest.

INESS: viď bod 3

11. Sfunkčnili sme daňovú správu, „daňová kobra“ odhalila daňové podvody vo výške 60 mil. eur.

INESS: Daňové podvody (najmä podvody s DPH) treba trestať, tu vládu chválime.

12. Zaviedli sme 24 opatrení na zníženie administratívnej záťaže podnikateľov.

INESS: Pozitívne môžeme hodnotiť pripravované opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia (e-Government, stabilizácia podnikateľskej legislatívy a pod). Tieto by však mali byť skôr doplnením, a nie náhradou kľúčových podnikateľských faktorov, ktoré podnikateľský sektor výrazne obmedzujú – vysoké daňovo-odvodové zaťaženie a nízka vymožitelnosť práva. Nevie, akými 24 zavedenými opatreniami sa vláda chváli, opatrenia z dielne ministra Malatinského majú vstúpiť do platnosti od budúceho roka.

13. o 43% (1,4 mld. eur) sme zvýšili čerpanie eurofondov, zvýšili sme príjem z rozpočtu EÚ v rokoch 2014-2020 na viac ako 13 mld. eur.

INESS: Rozhodnutie o výške alokovaných EÚ

fondov nie je rozhodnutím slovenskej vlády ale celého spoločenstva. Vláda si pripisuje zásluhu, ktoré jej nepatria. Vysoké čerpanie fondov sa často prezentuje ako úspech. Netreba však zabúdať, že využívanie fondov je podmienené našou spoluúčasťou, čím rastú nároky na výdavky verejných financií a častokrát sa prostriedky využívajú na veci, ktoré by nás inak ani nenapadlo robiť. Z tohto pohľadu je čerpanie eurofondov tiež spojené s veľkým plytvaním. Otázne je tiež, koľko z vyjednaných 13 mld eur sa podarí reálne vyčerpať, skúsenosť ukazuje, že optimizmus nie je na mieste.

14. reformou štátnej správy ESO znížime počet úradov z 613 na 79 a ušetríme až 700 mil. eur.

INESS: Vláda doteraz a napriek mnohým výzvam nezverejnila podklady, na základe ktorých by bolo možné overiť tvrdenie úspory 700 mil. eur. Doterajšie úspory na prevádzkových nákladoch sa pohybujú rádovo v desiatkach miliónov eur.

15. Reformujeme školstvo, aby sa viac absolventov uplatnilo na trhu práce, zvyšujeme platy učiteľov.

INESS: Reforma školstva je skôr priáním a platy vláda dvíha až na základe štrajku učiteľov.

16. Zmenou odvodov do I. a II. piliera a ďalšími zmenami sme dôchodkový systém nastavili na udržateľnosť.

INESS: Nie je pravda. Aj po dramatickom zoškrtaní druhého piliera, zvýšení vymeriavacích základov, zodvodnení dohôd a zvýšení odvodov živnostníkov je prvý pilier hlboko deficitný, tento rok prispějeme daňami vo výške 0,6 mld. eur, aby bola poisťovňa schopná vyplatiť dôchodky. Nie je pravda, že prvý pilier je dlhodobý udržateľný, aj napriek reformám bude podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť dosahovať v roku 2060 deficit takmer 6% HDP, v súčasnosti je to menej ako 1,5%.

17. Sme spoľahlivým a dôveryhodným partnerom v EÚ a eurozóne.

INESS: Áno, podiel jedného Slováka (vrátane detí a dôchodcov) v súčasnosti existujúcich garančných programov a nákupov štátnych dlhopisov v rámci záchrany eura prepočítaný na už dosiahol 3033 eur. Zachraňujeme bankový systém oveľa bohatších krajín, pri-

tom vlastné ozdravenie našich bánk sme zaplatili sami sumou dosahujúcou astronomických 10 % nášho HDP.

18. Zvýšili sme transparentnosť a efektivitu verejného obstarávania.

INESS: Posledné správy hovoria o modifikovaní zmlúv na internete, a v rezorte školstva dokonca o ich sťahovaní z internetu. Ani medializovaný prípad Horné Plachtince, za ktorým stojí Ministerstvo vnútra, nenaznačuje, žeby sa v tejto oblasti udial významný posun.

19. Opozícia obsadila posty dvoch podpredsedov NR SR, vládnych splnomocnencov, má nárok na post šéfa Najvyššieho kontrolného úradu, Úrad pre verejné obstarávanie vedie kandidátka I. Radičovej.

INESS: Táto téma ide mimo verejné financie, oblasť expertízy INESS.

20. Vládeme bez škandálov, stabilne, nezaťažujeme verejnosť vnútornými spormi.

INESS: Absencia stámiónových škandálov neznamena, že sa s verejnými prostriedkami neplytvá. Viď tiež ale napríklad tu alebo prípady superpredražených krompáčov ako výbavy obstarávaných hasičských áut...

iness.sk, 24.4.2013

Výdavky štátu

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Dotácia zo štátneho rozpočtu: 1 802 670 eur (2013)

Počet zamestnancov: 18

„Slovenská republika podporuje povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou“ – píše sa v Ústave SR. Tento cieľ má naplňovať Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚŠZZ), ktorý je rozpočtovou organizáciou založenou v roku 2005, napojenou na Úrad vlády SR. Poslaním ÚŠZZ je byť koordinačným a výkonným orgánom, ktorý zabezpečuje proces tvorby štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a zabezpečuje výkon štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí.

ÚŠZZ dnes podľa informácií Úradu vlády zamestnáva 18 ľudí. V minulosti čelil aj kritike

pre vysoké množstvo externých poradcov, zamestnaných ich tam bolo až 16. Úrad si takto externe platil aj poradkyňu pre propagáciu úradu na sociálnych sieťach za 400 eur mesačne. Stránka úradu na sociálnej sieti Facebook, na ktorú boli výdavky vynaložené, k dnešnému dňu už neexistuje.

Úrad tiež za predošlého riaditeľa M. Vetráka prispel na plavbu talianskej jachty sumou 9 800 eur. Účelom malo byť zviditeľnenie Slovenska vo svete. Na podpísanie dohody o propagácii stačilo, že jeden člen posádky je po matke polovičný Slováč. Jeho matka je zhodou okolností štatutárkou združenia, s ktorým úrad zmluvu podpísal.

Ako škandalózne možno hodnotiť objednanie webstránky za 34 220 eur, pričom väčšina tejto sumy bola zaplatená za návrh stránky. Podľa IT odborníkov bola suma predražená, cena takého návrhu sa pohybu-

je okolo 250 eur. Kontrola Úradu vlády tiež preukázala, že ÚŠZZ si platil predražené preklady do angličtiny.

Natíska sa preto otázka, aká je pridaná hodnota úradu, ktorého jedinou oficiálnou úlohou popri organizácii akcií a rozdávaní dotácií je vydávanie osvedčenia pre zahraničných Slovákov. Túto úlohu môže zvládnuť Ministerstvo zahraničných vecí SR prostredníctvom zastupiteľstiev, ktoré máme v zahraničí.

Nakoniec sú tu samotní zahraniční Slováci. Tí si vedia zachovať svoju identitu aj bez vedomosti, že takýto úrad vôbec existuje. Štátom dotovaný úrad navyše nemá žiadny vplyv na rozhodnutie ľudí, či budú udržiavať kontakt s domovom aj za hranicami. Vyčíslíť, koľko slovenskosti sa vďaka 1,8 miliónom eur podarí v tomto roku vo svete zachrániť, by mal nepochybne aj ÚŠZZ.

Cena štátu

Ministerstvo školstva plánuje spustiť projekt Národná sústava kvalifikácií za 25 miliónov eur. Cieľom projektu je pripraviť katalóg zručností a vedomostí, ktorý by definoval kvalifikácie pracovníkov na určitý druh povolania. Inými slovami, mali by sme sa dozvedieť, kedy môže byť murár murárom, hrobár hrobárom alebo technik technikom.

Podobný program už za 1,2 milióna eur zrealizovali v Českej republike. ČR dokonca Slovensku ponúkla vlastnú databázu, minister to však nevyužil. Opozícia kritizuje mnohé

premrštené položky projektu. Na IT systém bolo určených 10 miliónov eur. Aj po odpočítaní tejto čiastky vyjde opis jednej kvalifikácie na viac ako 10-tisíc eur. V rámci projektu sa tiež plánujú nakupovať tisíce letákov po 2,4 eura za kus, desiatky laptopov za vyše tisíc eur, či webová stránka za 9-tisíc eur.

Minister sa obhajuje tým, že Slovensko je posledná členská krajina, ktorá systém kvalifikácií nemá. Nadsadené sumy plánuje znížiť prostredníctvom verejného obstarávania a nakontrahované prostriedky z EÚ použiť na

iné účely. Otázka je však pridaná hodnota projektu, ktorý má oficiálne pomôcť ľuďom k vzdelaniu a znižovať nezamestnanosť.

www.cenastatu.sk

Komisia firmám: Riadia vás obmedzenci!

Martin Vlachynský

Európska komisia pripravila návrh legislatívy, ktorá by zasiahla všetky európske firmy s viac ako 500 zamestnancami, ktorých je okolo 18 000.

Jej podstatou je povinnosť firiem zverejňovať nielen finančné, ale aj nefinančné údaje o svojej činnosti. Medzi povinne zverejnené informácie by patrili údaje o environmentálnych a sociálnych dopadoch aktivít firiem. Firmy budú musieť zverejňovať čísla o tom, ako sú jej zamestnanci zastúpení medzi pohlaviami, akú majú vzdelanostnou štruktúrou, či krajinou pôvodu, aké sociálne či environmentálne ciele má a aké politiky uplatňuje, aby tieto ciele dosiahla. S trochou preháňania, firmy budú musieť prezentovať, prečo majú vo výkonných funkciách tak málo kulturológov ženského pohlavia a ako chcú dosiahnuť zmenu.

Komisár pre vnútorný trh Michael Barnier povedal, že cieľom je „vyššia kohézia pre firmy a medzi firmami.“ Z tohto bruselské-

ho newspeaku euroúradníkov je cieľ novej legislatívy absolútne nejasný. Pri začítaní sa do samotného návrhu (s.5) sa trocha rozjasníva: „Predstavenstvo firmy, ktorého členovia majú podobné vzdelanie, kariérne pozadie, pôvod, pohlavie alebo vek, môže byť ovládnuté „skupinovým myslením.“ To môže prispieť ku zlyhaniu pri výzvach v manažerskom rozhodovaní, keďže nedostatok rozdielných pohľadov, hodnôt a kompetencií môže viesť k menšej diskusii, menej nápa-

dom a výzvam v radách firiem. Tiež to môže viesť k ťažšiemu prijatiu inovatívnych myšlienok manažmentu.“

Po očesaní slovného balastu nám ostane jadro – firmy podľa Komisie ovládajú obmedzenci, ktorí nevedia, čo je pre ich firmu dobré. Nový návrh o transparentnosti firiem má tak slúžiť ako pomôcka pri presadzovaní iných európskych regulácií, napríklad povinného počtu žien vo výkonných funkciách, či rôznych zelených regulácií.

Okrem priamych nákladov na reportovanie, ktoré Komisia odhadla na 1 200 - 4 900 eur na firmu, táto legislatíva zvyšuje možnosti bruselských úradníkov zasahovať do rozhodovania európskych firiem a pretláčať nové regulácie do ich života.

Samotný návrh je úpravou článkov štvrtej a siedmej smernice, ktoré sa už zaoberajú povinnosťou firiem zverejňovať informácie, ale sú považované za dosiaľ málo efektívne.

iness.sk, 19.4.2013

Prečo sa Marx pri kapitalizme mýlil

Dr. Madsen Pirie

Prejav Dr. Madsena Pirieho (z Adam Smith Institute), v ktorom vyjadruje svoj nesúhlas s tvrdením: „Karl Marx mal pravdu. Kapitalizmus po roku 2008 sa rozpadáva pod nátlakom jeho vlastných protikladov.“

Tak ako väčšina známych osobností, ktoré po sebe zanechali nejaké dedičstvo, či už prostredníctvom ich prác alebo činov, aj Karl Marx mal v niečom pravdu a v niečom sa mýlil. Zameriam sa na niektoré z jeho omylov.

Mýlil sa, keď predpovedal, že dejiny nás privedú k neodvratnému víťazstvu proletariátu a potom sa zastavia. Dejiny však nevykazujú znaky ani jedného. Marx sa tiež mýlil, keď predpokladal, že tento scenár sa naplní najprv v najviac rozvinutých ekonomikách ako najvyšší stupeň kapitalizmu. V skutočnosti takáto revolúcia prišla v menej rozvinutých ekonomikách, ako napríklad Rusku

a Číne. Dôvodom, prečo sa to nestalo vo vyspelých ekonomikách môže byť fakt, že sa Marx mýlil ešte v niečom inom.

Predpovedal, že kapitalizmus pred svojim vyvrcholením stlačí mzdy na minimálnu úroveň potrebnú na prežitie. Ako sa ekonomiky postupne rozvíjali, oboje, mzdy aj životná úroveň rástli do takých výšok, o ktorých Marx nemohol ani snívať a zdá sa, že práve to znížilo tlak na túto revolučnú zmenu.

Marx sa však mýlil aj v niečom omnoho zádnejšom. V samotnej zmene. Nemyslím len to, že sa mýlil v zmenách, ktoré nastali. Čo je podstatné, mýlil sa v tom, ako sa to udeje. Zastával totiž hegeliansky model zmeny.

K zmene podľa Hegela dochádza na základe triády. Určitý stav, situácia rozvíja aj svoj protiklad a následkom ich ostrého stretu vzniká

nový stav, situácia. Téza, antitéza a syntéza. Základom je práve ostrý stret, a odtiaľ aj Marxov záväzok k revolúcii.

Marx bol však vrstovníkom Darwina. Prečítal jeho knihu „O pôvode druhov“ a obdivoval jeho prínos v oblasti pôvodu ľudstva. Avšak nezachytil význam Darwinovej teórie zmeny, ktorú tak ani nezakomponoval do svojho programu.

Darwin vylepšil mechanizmus postupnej zmeny, v ktorom sa malé zmeny po čase stávajú dominantnými. Je to evolučný, nie revolučný proces, a oproti Hegelovi je to podstatne precíznejší opis toho, ako k zmene v ľudskej spoločnosti zvyčajne dochádza. Hegel sa teda mýlil, Darwin nie. To znamená, že sa mýlil aj Marx – mýlil sa pri samotnej zmene a v tom, ako sa bude ďalej kapitalizmus vyvíjať.

Dôležité je, že kapitalizmus sa mení a vyvíja, k čomu dochádza cez rôzne jeho transformácie. Kapitalizmus, o ktorom Marx tvrdil, že sa zrúti pod náporom jeho vlastných protikladov, nie je dnešným kapitalizmom – tým, na ktorý tu reagujem.

V materiálnom svete sa organizmy vyvíjajú. Reagujú na krízy a menia sa. Podobne je to s našimi spoločenskými postupmi. Vyvíjajú sa a prispôbujú novým okolnostiam.

Kapitalizmus musel čeliť mnohým krízam a zakaždým sa nejako vyvíjal a menil. Zakaždým sa objavila nová forma kapitalizmu, ktorá musela riešiť problémy svojho predchodcu. Práve v tom spočíva pokrok ľudstva.

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Plytvanie štátu** či vydávanie mesačníka **Market Finesse**.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analyz>

Svoje problémy riešime tak, že adaptujeme vlastné zvyky, postupy.

Kapitalizmus celkom určite v roku 2008 čelil kríze, ale je stále tu, neporazený. Vyvíja sa a odpovedá na potrebné zmeny a keď sa vzduch vyčistí od krízy, bude tu jeho nová verzia, ktorá bude vytvárať viac blahobytu a rozširovať možnosti ľudstva.

Táto nová verzia kapitalizmu, ktorá vzniká, bude musieť dokázať udržať si na dosah ruky politikov, ktorí si budú chcieť upravovať jeho výstupy pre svoj politický prospech. Nenásytí bankári môžu nebezpečne riskovať iba vtedy, keď im to politici umožnia tým, že otvoria kohútik dlhových peňazí. Politici majú rozmach a bubliny radi, pretože im pomáhajú vyhrať voľby a dostať sa do funkcie. Musia sa preto zabezpečiť také postupy, ktoré im v tom zabránia. Tí, ktorí majú hlad po moci nie sú o nič menej nebezpeční ako tí, ktorí túžia po zisku, takže obidve skupiny musia byť obmedzené pravidlami.

Rád by som tiež poznamenal, že kapitalizmus prežije kvôli možnostiam, ktoré vytvára a pretože je to jediná možná cesta, pri ktorej vieme, že vytvára blahobyt a v praxi funguje.

Marx sa tiež mýlil v ďalšej dôležitej veci. Podporoval teóriu pracovnej hodnoty veriac, že hodnota veci vyplýva z množstva práce vložené do jej výroby. Zle. Hodnota je založená na dopyte. Ak o vec nemá nikto záujem, nezáleží na tom, koľko práce sa vložilo do jej výroby, vec je bezcenná.

Každý z nás si cení veci rôzne, a to je dôvod, prečo existuje obchod. Obchodujeme, pretože každý z nás si viac cení to, čo vlastní druhá osoba, ako to, čo vo výmene ponúkame my. Obe strany v obchode získavajú - to je podstatou vytvárania blahobytu.

Vyrábame, aby sme obchodovali a vytvárali bohatstvo a investujeme, aby sme vyrábali.

To je podstata kapitalizmu, ktorá funguje - určite lepšie ako čokoľvek, čo sa už v minulosti vyskúšalo. A tiež to funguje humánnejšie.

Áno, kapitalizmus sa v procese vývoja stáva zložitejším a náročnejším, no jeho princípy zostávajú. Kapitalizmus prežije svoju súčasnú krízu. Bude vylepšený a zmenený, ale nezanikne. Pretože nič, čo doposiaľ vzniklo, ho nemôže nahradiť, počínať si tak, ako si kapitalizmus počína alebo priniesť výhody a prospech, aké prináša.

Priniesol zdroje, ktoré väčšinu ľudstva zdvihli nad úroveň existenčného minima a hladu, ktoré umožnili premôcť choroby, financovať vzdelávanie a sociálne služby, sprístupniť ľuďom umelecké a kultúrne aktivity a obohatil ich životy o možnosti, o ktorých sa im predtým ani nesnívalo.

Preto toto tvrdenie, tak ako je ťažkopádne a smelé, je tiež zle pochopené, a preto nabádam každého, aby ho zamietol.

iness.sk, 30.4.2013

Článok bol publikovaný na www.adam-smith.org.

Pre INESS preložila Jana Kostovčáková

Plytvanie

Štátny podnik Bratislavská teplárenská, a.s. zaplatil za nový softvér od roku 2008 najmenej 15 miliónov eur (0,5 mld. Sk). Využíva ho pritom len 80 zamestnancov.

Tepláreň s celkovo 332 zamestnancami tvrdí, že systém SAP potrebuje na efektívne riadenie. Na predražený informačný systém pritom upozornil už audit spoločnosti Deloitte v roku 2011. Hodnota neefektívne vynaložených prostriedkov sa mala pohybovať

okolo troch miliónov eur.

Bratislavská teplárenská bola spojená s prípadmi plytvania aj v minulosti. 16 tisíc eur darovala BAT firme, ktorá sa stará o zdravotný stav športovcov a redukciu hmotnosti. 3300 eur zase putovalo brnianskemu plastickému chirurgovi. Daňoví poplatníci sa tak okrem dodávok tepla skladali aj na estetické kúry.

Uhlie, slnko, atóm

Martin Vlachynský

Nedávna dohoda so spoločnosťou US Steel a neustále vírenie vody okolo novej jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach verejnosti na chvíľu pripomenuli, že tu máme akýsi trh s elektrinou. Politikov mimoriadne láka zasahovať do tohto trhu. To sa potom prejavuje aj na našich účtoch.

Výroba a distribúcia elektriny je významný priemysel, ktorý má priamy dopad na celé hospodárstvo. To prirodzene priťahuje pozornosť politikov, ktorí by radi držali tok energie slovenskou ekonomikou čo najviac pod palcom, ale aj rôznych ľudí, ktorí cítia príležitosť zarobiť - niekedy na úkor všetkých ostatných.

Koľko elektrina stojí

Zásahy do trhu s elektrinou majú oproti iným vládnym krokom jednu marketingovú výhodu. Pre vzniknuté náklady netreba hľadať peniaze v rozpočte na úkor učiteľov či

zdravotníctva, ani zvyšovať dane. Vo väčšine prípadov sa totiž dajú elegantne preniesť priamo na spotrebiteľa cez vyššie ceny elektriny. Bežný spotrebiteľ nedokáže zistiť, prečo musí platiť viac a svoj hnev obráti maximálne na „nenažrané monopoly.“

V samotnom spojení „cena elektriny“ sa ukrýva podstatne viac, ako by si nezainteresovaný človek predstavil. Suma, ktorú pravidelne platíte za elektrinu, sa skladá z deviatich položiek (ak ste firma, tak z desiatich), pričom samotná spotrebovaná elektrina (nazývaná silová elektrina) je len jednou z nich a jej cena tvorí necelú polovicu koncovnej ceny elektriny.

Na samotnej zložitosti členenia nie je nič zvláštne. Spotrebiteľia potrebujú aj drôty, po ktorých elektrina pritečie, či rozvodne a trafostanice. Platíme aj za to, že niekto permanentne reguluje napätie v sieti, aby vám nevyplo chladničku, keď si sused pustí mik-

rovlnku. Ale niektoré položky by sme si mali predsa len všimnúť. Napríklad takú tarifu za prevádzkovanie systému.

Tá okrem iného obsahuje dve zaujímavé časti. Tou prvou časťou sú náklady na obnoviteľné zdroje energie (ďalej OZE). Určite ste si cestou po našej vlasti všimli polia s úhľadnými radmi solárnych panelov (veterné elektrárne na Slovensku takmer neexistujú). Ekonomická návratnosť týchto investícií je nasledovná. Investor postaví elektrárňu, zapojí ju do siete a inkasuje príjem za elektrinu, ktorú vyrobí. Ten je garantovaný štátom. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví stanovuje pre OZE špeciálne výkupné ceny, ktoré platia nasledujúcich 15 rokov (kedysi to bolo 12 rokov) a popri tom sa ešte zvyšujú o infláciu. Okrem toho, že je to krásny, takmer bezrizikový biznis (trhová cena elektriny vás nezaujíma, keďže ceny sú garantované), je aj výnosný. Výkupné ceny sú stanovené

vysoko nad trhovými. V čase nástupu tohto systému v roku 2009 boli stanovené na 450 eur za MWh, čo je desaťnásobok oproti trhovým cenám „bežnej“ elektriny. Výkupné ceny postupne klesali až na dnešnú úroveň 119,11 eura za MWh, teda asi trojnásobok aktuálnej trhovej ceny. Ale pozor, nová cena sa týka len novo pripojených elektrární, tie staré majú garantované pôvodné ceny. Na druhej strane, panely za posledné roky prudko zlacneli, čo aj pri poklese výkupných cien z fotovoltiky robí zaujímavý biznis.

Ten rozdiel oproti trhovej cene zaplatí spotrebiteľ práve v spomínanej tarife za prevádzkovanie systému. Niektorí by mohli tento systém nazvať „zlatá baňa“, ale to by nebolo férové. Prevádzka zlatej bane je normálny biznis, ktorý automaticky nezaručuje zisk a vyžaduje neustále úsilie podnikateľa.

Aj uhlie

Štedré dotovanie OZE sa ospravedlňuje, samozrejme, ochranou matičky prírody. O to väčšie prekvapenie pre mnohých bude, že v účtoch za elektrinu dotujeme nielen tú „najčistejšiu“ výrobu elektriny, ale aj tú „najšpinavšiu“ – z uhlia. V tarife za prevádzkovanie systému sa totiž ukrýva aj dotácia na podporu ťažby domáceho uhlia a výrobu elektriny z domáceho uhlia.

Efekt? Hornonitrianske bane sú strastové a štát tento súkromný podnik dotuje. Teda, dotujeme ho my práve špeciálnym príplatkom v koncovej cene elektriny. Zdôvodnenie je tentoraz sociálne. Čo na tom, že mesačná dotácia na baníka je o 700 eur vyššia ako jeho mzda a že každým vyťaženým kilogramom uhlia bohatstvo spoločnosti klesá. Náklady na vyťaženie kilogramu uhlia sú totiž vyššie ako jeho prínosy.

Čo na to naša peňaženka? Ceny silovej elektriny na európskom trhu stagnujú od roku 2009 a od havárie vo Fukušime dokonca klesajú. Napriek tomu koncová cena elektriny pre slovenské domácnosti podľa Eurostatu narastla od roku 2008 o 21 percent. Kým v roku 2008 sme platili menej ako 120 eur za MWh, v roku 2012 to už bolo viac ako 140 eur. Priemerná ročná spotreba domácnosti je podľa využívania elektriny 3-15 MWh. K rastu cien prispel aj rast tarify za prevádzkovanie systému, ktorá dnes tvorí zhruba 10 percent z koncovej ceny elektriny. Celkové náklady na OZE a KVET (kombinovaná výroba elektriny a tepla), zahrnuté v tarife v roku 2011, predstavovali 235 miliónov eur, medziročne sa zvýšili o 340 percent a rast bude len pokračovať, keďže sa zapájajú nové zdroje, kým staré neubúdajú.

Občan znesie všetko, aj dotovanie cudzieho biznisu zo svojich peňaženiek. To sa však nedá povedať o firmách. Tie podľa Eurostatu platia najvyššiu koncovú cenu elektriny

v kontinentálnej Európe, predbehli nás len ostrovné štáty Malta, Cyprus a Írsko s izolovanou elektrickou sústavou. Podnikatelia sa stavajú na stranu Eurostatu, lenže ÚRSO spochybňuje jeho metodiku zisťovania ceny elektriny. Je možné, že regulátori majú svoj kus pravdy. Vzhľadom na rôznu štruktúru taríf pre rôzne skupiny odberateľov sa dá len ťažko zostaviť jednotná metodika, ktorá by umožnila presné porovnanie naprieč Európu.

Bez ohľadu na to, či sme štvrtí alebo ôsmi, to, že cena elektriny na Slovensku je témou, potvrdili nedávne rokovania s koncernom US Steel. Po nich Robert Fico v montérkach víťazoslávne vyhlásil, že pracovné miesta sú zachránené a že rozpočet to nebude stáť ani euro. No pozabudol spomenúť, že záchrannú akciu zaplatíme v účtoch za elektrinu. US Steel totiž požadoval zľavu z poplatkov pre Slovenskú elektrizačnú prenosovú sústavu (ďalej SEPS), ktoré sú považované za koreň problému. US Steel totiž musí SEPS-u platiť poplatok za každú megawatthodinu elektriny,

ny, hoci si ju vo vlastnej elektrárni sám vyrobí a následne vo výrobe spotrebuje. Nakoniec z toho vzišlo dvadsaťstranové memorandum, v ktorom sa okrem iného z vysokopecných plynov stal obnoviteľný zdroj energie a US Steel má tak nárok na tučnú dotáciu zhruba 15 miliónov eur ročne po dobu 15 rokov. Platiť ju budú ostatní spotrebitelia.

A problémy budú pokračovať. Tento rok vyprší dlhodobá výhodnejšia zmluva hlinikárni Slovalco, ktorá odoberá približne 10 percent produkcie elektriny na Slovensku. Ak bude musieť platiť štandardné poplatky, bude to pre firmu predstavovať veľkú záťaž. V zahraničí je pritom bežné, že väčší odberatelia majú špeciálne tarify, pretože ich vyrovnaný odber elektriny posilňuje stabilitu siete. No SEPS je vlastnený štátom a štát potrebuje jeho dividendy. Tie dosiahli minulý rok vyše 21 miliónov eur. Na porovnanie, 25-percentná daň pre bohatých má do rozpočtu priniesť 52 miliónov, daňovo odvodové manévre okolo živnostníkov 70 miliónov eur. Suma dividend zo SEPS-u je tak viac ako atraktívna a vláda má záujem tlačiť na ziskovosť tohto monopolu.

Koľko elektriny potrebujeme?

K elektrizujúcim správam patrila aj tá o možnom vstupe Rosatomu do projektu novej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach. Opäť nechýbajú veľké slová o zabezpečení Slovenska elektrinou, nehovoriac o dvíhaní národného sebavedomia, s ktorým ešte stále máme problém. Paradoxne, tento projekt môže spraviť elektrickú energiu na Slovensku drahšou a tým menej dostupnou.

Medzi medializované požiadavky Rosatomu totiž patrí garantovanie výkupných cien vyprodukovanej elektriny. To je teraz taká móda, požaduje ich aj ČEZ pri dostavbe Temelínu. Rusi odmietajú niešť podnikateľské riziko a chcú ho preniesť na plecia celej krajiny. No niet sa čo diviť. Spotreba elektriny v Európe stagnuje a ceny od vrcholu v lete 2008 stratili viac ako 50 percent. Nemecko aj napriek odstaveniu niekoľkých reaktorov dokáže pohodlne exportovať. Slovensko bude po dokončení Mochoviec takisto exportérom, už dnes sme na hrane. Spotreba elektriny na Slovensku sa pritom len pred

pár rokmi vrátila nad úroveň roku 1989 a jej prudký nárast do budúcnosti môžeme len sotva očakávať. Aj vzhľadom na to, aký obrovský tlak na energetickú efektívnosť všetkého prichádza z Európskej komisie. V nasledujúcich dekádach sa budú síce vyradovať niektoré kapacity, na druhej strane tu máme driemajúce plynové elektrárne. Tie zabrzdl drahý plyn, no bridlicová revolúcia v USA naznačuje, že to nie je odpísaný zdroj. Nesmieme ani zabúdať, že Brusel sa módy zelených elektrární len tak nevzdá a kapacity vo fotovoltických či biomasových elektrárnach nám tu budú po kopcoch a dolinách naďalej rašiť.

Investovať obrovské prostriedky do ďalšej jadrovej elektrárne je v takejto situácii pre akéhokoľvek investora riskantný krok, o čom svedčí aj ich nízka ochota pustiť sa do toho. Politici pozabudli bojovať, keď nám Brusel prikázal zatvoriť plne funkčnú a modernizovanú elektrárňu po 26 rokoch prevádzky. Teraz sa dušujú, že postavia nové jadro, nech to stojí, čo to stojí. Elektrina vďaka tomu lacnejšia nebude, skôr naopak. Budeme exportovať (ak teda bude komu), ale nebudeme ani reálne sebestační. Nemáme vlastný plyn, urán, ani to čierne uhlie do Vojan. Ak by sme aj začali v Košiciach urán kopať, stále nám to nie je nič platné, keďže by sme ho museli poslať do Ruska na spracovanie.

Výstavba akejkoľvek väčšej elektrárne je investíciou s návratnosťou rátajúcou sa na dekády. Ktorý investor sa do nej pustí, ak nepozná dňa ani hodiny, keď udrží špeciálne dane na regulované podniky, povinnosť dotovať zase nejaké nové druhy OZE, prípadne cez poplatky štátnemu monopolu sanovať prehádzaný rozpočet?

Ani tak, ani onak

Chce investor stavať? Otvorme mu dvere, môžeme nachystať lokalitu, a pripravme chlieb a soľ. Ale tlačíť na výstavbu jadra tu a teraz za každú cenu môže jadrovej energetike v konečnom dôsledku uškodiť viac ako Fukušima. Solárne panely sa stali symbolom predraženej extravagancie a jediný, čo sme

nimi dosiahli, je podporenie kultúry politického rentiérstva. Nechcime, aby sa podobným symbolom stali aj jadrové elektrárne.

Ak vláda cíti potrebu konať na poli výroby a distribúcie elektrickej energie v prospech občanov, má široké pole možností na realizáciu. Zvrátiť trend dotovania krížom-krážom všetkého od uhlia cez biomasu až po vyso-

kopečné plyny. Prestať robiť zo SEPS-u dojnú kravu, alebo ho rovno sprivatizovať, a umožniť tak podnikom ľahšie dýchať, obzvlášť v týchto ťažkých časoch. Ale najmä – ponúknuť dlhodobu stabilnú prostredie.

.týždeň, 4.5.2013

Vláda schválila

Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie (3.4.2013) - Opatrenia, ktorých cieľom je zjednodušenie podnikania v SR ako napr. zriadenie insolvenčného registra, zosúladienie sadzby súdneho poplatku a realizácia projektu elektronizácie činnosti stavebných úradov. **V roku 2013 sa ráta s celkovými výdavkami vo výške 3 440 000 Eur, v roku 2014 vo výške 9 429 838,50 Eur, v roku 2015 vo výške 8 480 000 Eur a v roku 2016 vo výške 1 960 000 Eur.**

Stratégia rozvoja múzeí a galérií v Slovenskej republike do roku 2018 (3.4.2013) - Nastavenie nových ľudských, finančných a materiálnych zdrojov, odborných procesov a technológií v činnostiach múzeí a galérií. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správ bude negatívny, zatiaľ nie je presne vyčíslený.

Analýza výdavkov na zabezpečenie predsedníctva SR v Rade Európskej únie v roku 2016 (3.4.2013) - Predbežné odhady výdavkov, ktoré sú potrebné na prípravu SR na predsedanie v Rade EÚ v druhej polovici roka 2016. V roku 2013 sa ráta s celkovými výdavkami vo výške 2 000 000 Eur a v rokoch 2014 až 2016 každoročne vo výške 3 000 000 Eur.

Návrh zákona o pomocných prípravkoch v ochrane rastlín a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov - nové znenie (3.4.2013) - Uvádzanie pomocných prípravkov v ochrane rastlín na trh a s tým spojené príjmy štátu za úhradu finančných nákladov za hodnotenie prípravkov a pokút. **Príjmy a výdavky štátu sú plánované na úrovni 50 000 Eur.**

Návrh Programu podpory zahraničného obchodu na rok 2013 - nové znenie (10.4.2013) -

EXIMBANKA SR plánuje v roku 2013 podporiť export SR v celkovej výške 3,66 mld. Eur.

MH SR podporí v roku 2013 17 oficiálnych účastí MH SR na výstavách v zahraničí.

Správa o plnení úloh vyplývajúcich z Konceptie väzenia Slovenskej republiky na roky 2011 až 2020 - nové znenie (17.4.2013) - V roku 2013 sa zabezpečí obnova dopravných prostriedkov väzenského zboru a obstarajú sa opancierované dopravné prostriedky. V Ústave v Košiciach - Šaci - bude realizovaná nadstavba objektu v hod-

note 2,5 mil. Eur.

Návrh na uvoľnenie prostriedkov štátneho rozpočtu na riešenie kritického stavu cestnej infraštruktúry v pôsobnosti miest a obcí po zimnej prevádzke v zmysle uznesenia vlády č. 134/2013 (17.4.2013) - Uvoľnenie prostriedkov obciam a mestám na riešenie kritického stavu cestnej infraštruktúry v sume 8 000 000 Eur.

Poskytnutie finančnej pomoci Cyperskej republike prostredníctvom Európskeho mechanizmu pre stabilitu (24.4.2013) - Eurozóna prostredníctvom ESM poskytne Cypru finančnú pomoc v celkovej hodnote do 9 mld. Eur v období od druhého štvrtroka 2013 do prvého štvrtroka 2016.

Návrh zákona o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkov a o riešení stavu ropnej núdze a o zmene a doplnení niektorých zákonov (24.4.2013) - Vlastníctvo a udržiavanie núdzových zásob ropy budú presunuté zo Správy štátnych hmotných rezerv SR na novovytvorenú právnickú osobu, Agentúru pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov. Jednorazový nákup núdzových zásob ropy a ropných výrobkov v sume približne 480 000 000 Eur v roku 2013 agentúrou nebude naviazaný na štátny rozpočet.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (24.4.2013) - Mechanizmus na výpočet nákladov za poskytnutú cezhraničnú zdravotnú starostlivosť. **V roku 2013 budú dodatočné výdavky štátu vo výške 9 705 000 Eur, v roku 2014 vo výške 78 987 000 Eur, v roku 2015 vo výške 99 309 000 Eur a v roku 2016 vo výške 103 538 000 Eur.**

Návrh realizácie II. etapy implementácie Medzinárodných zdravotných predpisov Svetovej zdravotníckej organizácie v Slovenskej republike (24.4.2013) - Zamedzenie šírenia chorôb na medzinárodnom Letisku M. R. Štefánika v Bratislave a na cestnom a železničnom priechode na hranici s Ukrajinou (Schengen) s celkovým negatívnym dopadom na rozpočet verejnej správy v roku 2014 vo výške 1 477 250 Eur, v roku 2015 vo výške 771 150 Eur a v roku 2016 vo výške 488 000 Eur.

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Eriky Jurinovej, Evy Horváthovej, Jána Podmanického a Viery Šedivcovej na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (24.4.2013) - Odstránenie vekovej hranice, ktorú ustanovuje terajšie legislatívne znenie o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, čo bude mať len **zanedbateľný negatívny dopad na rozpočet verejnej správy.**

Návrh zákona o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov - nové znenie (24.4.2013) - Zrušenie 248 miestnych orgánov štátnej správy, z toho 40 s právnym postavením rozpočtovej organizácie, čo predstavuje pozitívny vplyv na štátny rozpočet. V roku 2013 by sa mala dosiahnuť **úspora verejných výdavkov vo výške 2 628 726 Eur a v rokoch 2014 až 2016 každoročne vo výške 11 558 166 Eur.**

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 435/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky - nové znenie (24.4.2013) - Umožnenie poskytnutia dotácie Vojenským lesom a majetkom SR - štátnym podnikom na úhradu zvýšených nákladov na hospodárenie v lesoch z dôvodu výcviku ozbrojených síl v daných územiach. **Ráta s každoročnými výdavkami v rokoch 2013 -2016 vo výške 450 000 Eur.**

Návrh na uvoľnenie finančných prostriedkov na zabezpečenie originálnych kompetencií územnej samosprávy pre obce a VÚC pre oblasť regionálneho školstva - 2. štvrtrok (30.4.2013) - Uvoľnenie prostriedkov pre VÚC a obce na 5 % zvýšenie platových taríf pedagogických a odborných zamestnancov škôl a tiež pre nepedagogických zamestnancov regionálneho školstva a to vo výške jednej štvrtiny celoročne predpokladaného objemu **s celkovým dopadom na rozpočet vo výške 4 585 997 Eur.**

Do rúk sa nám dostalo memorandum jedenástich krajín (vrátane Slovenska, pozn. INESS), ktoré sa v rámci „posilnenej kooperácie“ prihlásili k tejto dani. Toto memoran-

dum otvára celý rad obáv týkajúcich sa návrhu Komisie. Exkluzívne zverejňujeme celé 6-stranové memorandum tu.

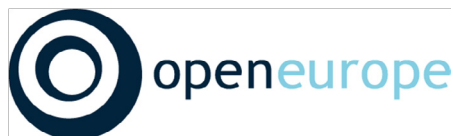
Memorandum, ktoré je v žargóne EÚ tzv. „non-paper“, bolo v apríli na stretnutí za zavretými dverami prerokované predstaviteľmi členských krajín EÚ. Nejde teda o reflexiu akejkolvek konečnej pozície jedenástky (ktoré samotní členovia medzi sebou nezdieľajú jednotné stanovisko vo viacerých záležitostiach).

Prekvapujúcou skutočnosťou je fakt, že viaceré krajiny, ktoré sú navonok zástancami FTT, majú v skutočnosti proti nej celý rad výhrad. Dokument zúfalo hľadá odpoveď na otázku, ako by Tobinova daň v praxi mohla fungovať. Táto skutočnosť pridáva nové aspekty k už existujúcim, fundamentálnejším námietkam proti FTT, nastolenými Veľkou Britániou pred Európskym súdnym dvorom a v súčasnosti podporenými už aj Luxemburskom (tento prípad sme analyzovali v samostatnom článku).

Celý dokument si môžete prečítať na stránke openeurope.org.uk; nasleduje jeho stručný obsah:

- Existujú hlasy žiadajúce objasnenie ako by výber dane prebiehal v praxi.
- Krajiny kritizujú, že z „dopadovej štúdie“ Európskej komisie „nie je dostatočne jasné, ako by zdaňovanie štátnych dlhopisov ovplyvnilo ceny úverov pre vládu“, a či by rast týchto cien „mohol byť vyvážený výnosmi z FTT“.
- Navyše existujú obavy ohľadom spätného

odkupu dlhopisov (tzv. repo operácie). „Daň spôsobí dodatočné náklady, ktoré budú pre trhové subjekty neúnosné“, vraví dokument. „Repo operácie sú veľmi užitočným nástrojom pre správu likvidity štátnej pokladnice a zánik tohto trhu v kombinácii s nedostatkom dostupných alternatív spôsobí vážne problémy s risk manažmentom.“ Najmä Taliansko má tento typ obáv súvisiaci s permanentným strachom z raketového vzostupu vládnych nákladov na úvery.

- Vzhľadom na poňatie „teritoriality“ v tomto návrhu Komisie, žiadny členský štát by nemohol „vyberať všetku daň z finančných transakcií platenú za dlhopisy vydané touto členskou krajinou. Vo výsledku zvýšenie ceny dlhu pre vládu... nemusí byť nutne kompenzované výnosmi z FTT.“ Toto svojim spôsobom nadväzuje na obavy Veľkej Británie z toho, že FTT by zasiahla firmu sídliacu v jednej krajine, ale daň by bola vybraná (a teda jej výnosy by boli využité) vládou inej krajiny. Zdaňovanie bez legitimity, mohli by sme namietať.

- Otázka je tiež daňová sadzba: „Rovná 0,1% sadzba navrhovaná Komisiou by mohla vytvoriť neadekvátnu záťaž v prípade krátkodobých dlhopisov... v porovnaní s dlhodobými dlhopismi.“

- Znepokojenie však nie je limitované výhrad-

ne na vládne dlhopisy. Krajiny konštatujú, že „firmy vyslovujú obavy, že rovnaký efekt, ako bol popísaný vyššie pri vládnych dlhopisoch, sa prejaví aj pri korporátnych emitentoch a bude mať negatívny dopad na finančné možnosti firiem.“ Ako sme už viackrát konštatovali, vzniká riziko, že daň zasiahne biznis v čase, keď už má problémy s udržiavaním účtovnej rovnováhy (a čelí obzvlášť vysokým úverovým nákladom, najmä na juhu).

- Neistota ohľadom dopadov FTT na vysoko frekvencované obchodovanie (high-frequency trading).

- Členské štáty taktiež požiadali Komisiu, aby objasnila viaceré definície vo svojich návrhoch (napr. „nákup a predaj finančného nástroja“, „zrušenie alebo náprava finančnej transakcie“ atď.)

Inými slovami, dokonca aj medzi predpokladanými šampiónmi sú potenciálny dopad a praktickosť FTT zahalené rúskom neistoty a množstvom obáv, najmä ak príde reč na dopady na reálnu ekonomiku v čase, keď eurozóna zúfalo hľadá cestu k rastu.

Pre kohokoľvek s trochou zmyslu pre ekonomiu je toto interné memorandum silným dôvodom k tvrdeniu, že FTT má omnoho viac do činenia s politikou, než na faktoch založenom technickom riešení.

iness.sk, 7.5.2013

Článok bol publikovaný 23.4.2013 na Open Europe Blog.

Pre INESS preložil Roman Ujbányai

Štát nakupuje pracovné miesta

Ján Dinga

Vláda nedávno zverejnila Správu o aktuálnej situácii na trhu práce v SR. Ministerstvo práce v nej bližšie opísalo opatrenia na podporu vytvárania pracovných miest. Vláda si od programov na podporu zamestnania ľudí do 29 rokov, resp. nad 50 rokov, sľubuje vytvorenie 12 500 pozícií. Celková plánovaná dotácia na tieto miesta je 70 miliónov eur. Ďalších 15 miliónov je plánovaných na vytvorenie 4 tisíc miest pre dlhodobu nezamestnaných.

Od novembra 2012 vláda už oznámila vytvorenie 5320 miest pre mladých do 29 rokov v súkromnom sektore, ktoré si vyžiadali alokáciu 31,5 mil eur, teda takmer 6 000 eur na každé pracovné miesto. Zamestnávateľ má nárok na takúto dotáciu, ak zamestnanca zamestná spolu aspoň na 18 mesiacov. Za predpokladu, že zamestnanec zarába minimálnu mzdu, tak štát zamestnávateľovi pri jeden a pol ročnom kontrakte preplatí dve tretiny jeho celkových mzdových nákladov na pracovníka.

Neexistuje však záruka, že zamestnáva-

teľ po 18-tich mesiacoch pracovné miesto jednoducho nezruší. Miesto sa oplatí držať počas trvania dotácie, po jej skončení však

už existovať nemusí. Ministerstvo práce síce môže vypracovať štatistiky o tom, koľko tisíc pracovných miest sa vďaka programu vytvorilo, to ale neznamená, že po skončení programu budeme mať aj vyššiu zamestnanosť. S istotou vieme povedať len to, že na problematické dotácie sa poskládajú aj slovenskí

daňoví poplatníci.

Okrem toho, že je táto forma podpory predražená, je budúcnosť týchto pracovných miest po vyčerpaní dotácie otázná. Miesta totiž nevznikajú tam, kde si ich žiada trh práce, ale tam, kde sa efektívne čerpá dotácia. Oba problémy sa dajú odstrániť. Vyžaduje si to však pristúpiť k problému vysokej nezamestnanosti nízkokvalifikovaných pracovných síl ako k problému predraženej ceny ich práce. Túto predražuje práve štát odvodovým zaťažením.

Plošné zavedenie odvodovej úľavy pri zamestnávaní nízkopríjmových zamestnancov by rozviazalo zamestnávateľom ruky pri vytváraní nových pracovných miest. Plošnosť opatrenia by eliminovala akýkoľvek klientelizmus pri poskytovaní úľavy. Miesta by zároveň vznikli v oblastiach, v ktorých je po nich skutočný dopyt. Existencia nových miest by preto bola trvalejšia ako existencia miest, ktoré sú rentabilné len počas poskytovania dotácie.

Vlády sa vo všeobecnosti zásahom do odvodového systému vyhýbajú, v súčasnosti totiž odvody tvoria hlavný príjem slovenskej verejnej správy. Odvodovú úľavu by tak malo správať aj upratovanie na výdavkovej strane

rozpočtu.

Poskytovanie predražených dotácií z európskych fondov je nepochybne pohodlnejšie. Otázkou je, či za úspech štátnej politiky trhu práce považujeme zlepšenie štatistiky čer-

pania alebo skutočnú pomoc ľuďom najviac ohrozeným vysokou nezamestnanosťou.

iness.sk, 25.4.2013

Demokracia ako večná diskusia

Róbert Chovanculiak

Pán Eduard Chmelár pozval na svojej FB stránke potenciálnych záujemcov na diskusiu k 9. výročiu vstupu SR do EÚ. V príspevku poukázal na to, že diskusia bude pravdepodobne názorovo nevyrovnaná a má pravdu. Podľa účastníkov to skutočne vyzerá na prevahu skepticko-realistického pohľadu na súčasný stav EÚ. Čo ma však zaujalo, bol jeho komentár pod príspevkom, kde pomerne výstižne zhrnul dnešný pohľad demokracie na každý spoločenský problém:

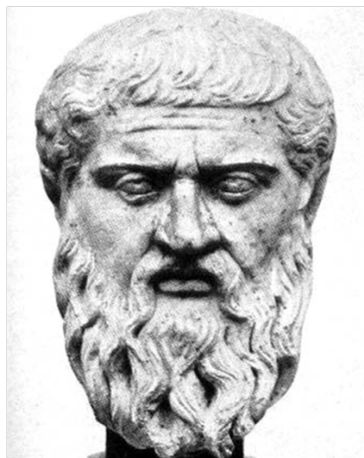
„... rozdielne názory považujem za prirodzené, falošná jednota je kontraproduktívna, podstatné je, akým spôsobom ich prezentujeme, v demokracii by sa to mali naučiť všetci, racionálnu polemiku s argumentmi bez osobných útokov by mal zvládnuť každý, ktorého IQ dosiahlo aspoň úroveň izbovej teploty, spoločnosti by to dosť prospelo.“

Na prvý pohľad je proti takémuto názoru ťažko niečo namietaf. Znie racionálne, spravodlivo, mierumilovne a intelektuálne vyzrelo. V momente, keď si však uvedomíme, o čom sa bude diskutovať, objavujú sa prvé pochybnosti. Diskusia sa totiž nebude viesť o tom, či je na vzdialenej planéte prítomný život, alebo aké sú správne krmné techniky oviec, ak má chovateľ určité špecifické požiadavky, či aká je kvalita slovenského tímu na tohtoročných MS v hokeji. Nie, diskutujú sa vážnejšie témy...

Diskutuje sa, či vaše dieťa bude musieť navštevovať štátne zariadenie povinne 8 alebo 10 rokov. Či pôjde do väzenia za držbu minimálneho množstva drogy, teda za zločin bez obete, či si tento rok ponecháte 45 % alebo 55 % vášho zárobku a do akej španielskej banky poputuje jeho časť, či si k cene potravín priplatíte 19 % alebo 23 %, či váš otec pôjde do dôchodku o 4 alebo 6 rokov, akej skupine ľudí bude vaša rodina podriadená a bude musieť dodržiavať jej príkazy po najbližšie roky. Diskutujú sa existenčné otázky, diskutuje sa váš život. V roku 1934 sa dis-

kutovalo o živote menšín v Nemecku, o pár rokov na Slovensku.

Obyčajný človek sa však nemôže zastaviť, on žije každý deň, neprečká diskusiu medituujúci niekde vo vzduchoprázdne a výsledky diskusie nebudú najprv testované na králikoch.* Tento človek sa len raz zobudí, polovica života za ním a okolo neho sa na zasadaniach a summitoch vášnivo diskutuje, ako bude

vyzerať tá druhá polovica.

A výsledky diskusií? Absolútne žiadne. V diskusi o spoločenských vedách sa totiž nikdy nedočkáme empirického dôkazu sporom. Každú historickú udalosť je možné interpretovať podľa vlastného presvedčenia. Zdalo sa vám, že myšlienka socializmu po neúspechu v Kambodži, hladomoroch v Číne, tragédiách v SSSR, spomienkach u nás a po pohľade do Severnej Kórey bude odmietnutá? V žiadnom prípade! Sám pán Chmelár by uvítal nejakú formu socializmu a dnes sú dokonca v SR vo vláde vášniví socialisti ako pán Blaha, ktorý vyjadril hlbokú sústrasť venezuelským občanom. Navyše existujú aj mladí voľnočasoví filozofovia, ktorí sa dobrovoľne drilujú a učia naspamäť marxistické bláboly.

Preto ma ospravedlňte, že aj napriek mojej mladosti už strácam trpezlivosť dookola diskutovať s týmito pseudohumanistami. S týmito ľuďmi z mäsa a kostí, ktorí by chceli diskutovať o práve mojich rodičov na vlastníctvo malého obchodu, na ktorý šetřili a drelí 20 rokov, už ma nebaví diskutovať o tom, či ma imbecil v uniforme skopne na zem a hodí do klietky za 1 g rastlinky, už ma nebaví diskutovať o tom, ako mi z Bratislavy a Bruselu budú usmerňovať každý krok, krok, pri ktorom nikomu neubližujem.

Voltaireov výrok, že „síce s vami nesúhlasím, ale budem sa do krvi biť za to, aby ste svoj názor mohli vysloviť,“ je síce platný, ale v momente, keď banda zvrhlíkov diskutuje pred pieskoviskom o svojich pedofilných chůtkach, je načase zobrať deti a ísť domov. Keď však na zasadaniach vlády či summitoch diskutujú naivní konštruktivisti na tému „ako mi vylepšiť život“, nemám sa kam zobrať, oni totiž prídu aj do môjho vlastného domu, prídu s obuškami a vysvetlia mi, že jednoducho zachraňovať banky v Španielsku a poslať nevinných do basy za držbu rastlinky je výsledok ich diskusie. Títo vášniví diskutéri však často ani nepocítia následky svojich názorov, ekonomicky sú zabezpečení a v prípade ich omylu budú straty externalizované na milióny obyčajných ľudí. Riziká a náklady názorov sú tak oddelené od osôb a ich rodín, ktoré ich prezentujú. Nikdy nejdú s kožou na trh.

Preto opakujem po Voltairovi, mali by ste mať právo diskutovať, o čom chcete, ja však – ak voči nikomu neinicijujem násilie – chcem mať právo ignorovať výsledok vašej diskusie...

* Trochu ironicky vyznieva iniciatíva EÚ za zrušenie testovania kozmetiky na zvieratách, pričom produkty samotnej EÚ napr. vo forme spoločnej meny sú bez obáv testované na miliónoch ľudí.

iness.sk, 9.5.2013

Príanie otcom prognózy rastu

Radovan Ďurana

EK zverejnila jarnú prognózu vývoja slovenskej ekonomiky a verejných financií na najbližšie obdobie. Dozvedeli sme sa z nej, ako to povedať, málo.

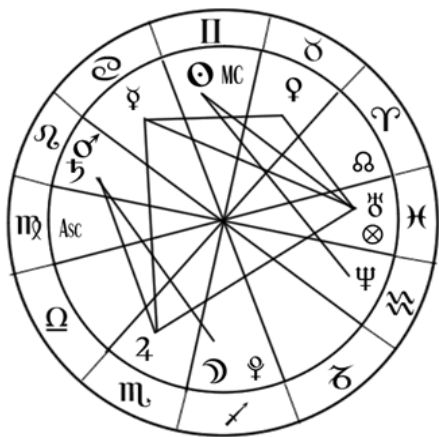
Akurát sa opäť potvrdila naša hypotéza, že v nevedomí veštcov ekonomického vývoja (oficiálne prognostikov) vládne archetyp 3%-4% reálneho rastu. Aj na rok 2014 nám EK pred-

povedá rast 3%. Prečo práve 3%? To je možno otázka skôr pre Freuda. Ponúkame však hypotetické vysvetlenie – úzus uznávaných ekonómov znie, že na Slovensku dochádza k rastu počtu pracovných miest pri viac ako 3% raste.

Pozastavme sa ešte pri samotnom raste HDP (čo neznamená, že túto virtuálnu veliči-

nu považujeme za vševysvetľujúcu). Komisia žiadne dôvody tohto rastu neuvádza.

V správe sa akurát dočítame (podobne ako v návrhu rozpočtu VS z pera MinFin), že v druhej polovici bude ekonomika rásť vďaka oživeniu. A prvé známky tohto oživenia je možné dohľadať v mesačných indikátoroch nových objednávok.

Nuž, rekordná miera nezamestnanosti v EÚ a eurozóne, ktorá má rásť aj v roku 2013, by hovorila skôr v prospech iného scenára. Vyhládka rastu v únii sú skôr zbožným priáním, starý stroj stagnuje napriek rekordne lacným peniazom a energiám. Zdá sa, že systémová chyba odstránená nebola (nech je to v bankovníctve, na trhu práce, alebo balvan regulácie). Ani slovenské domácnosti sa prarastovo nesprávajú, a naďalej optimalizujú výdavky (domáci dopyt stagnuje).

Oživenie rastu v roku 2014 tak treba považovať skôr za optimistický ako realistický scenár.

A s týmto predpokladom by bolo vhodné zo-

stavovať aj rozpočet na budúci rok. Nižší rast nominálneho HDP totiž zníži veľkosť deficitu, s ktorým môže hospodáriť vláda. Zároveň bude znamenať aj nižšie príjmy z daní a odvodov. Ak by aj vláda vychádzala z optimistického scenára, povinnou prílohou by mal byť scenár nulového rastu – s návrhom konkrétnych úsporných opatrení.

Bez nich sa totiž ľahko môže stať, že verejný dlh (ak nedôjde k manipulácii so zákonom), prekročí hranicu 57%, čo bude mať za následok povinnosť predložiť vyrovnaný rozpočet na rok 2016. A to bude iné kafe.

iness.sk, 10.5.2013

INESS návrhy na riešenie nezamestnanosti

Dňa 12.4.2013 sa uskutočnilo stretnutie pri okrúhlom stole, ktoré organizovali predstavitelia Ľudovej platformy (KDH, SDKÚ-DS, Most-Híd). Hlavnou témou stretnutia bola vysoká nezamestnanosť a zúčastnili sa na ňom predstavitelia zástupcov zamestnávateľov, živnostníkov, najrôznejších profesijných komôr a nezávislých think tankov. Na stretnutí bol prítomný aj Richard Ďurana z INESS, ktorý prezentoval nasledovné návrhy na riešenie problému vysokej nezamestnanosti:

AKÚTNÁ PRIORITA:

- **SZČO do 26 rokov bez odvodov a byrokracie** do arbitrárne stanoveného obratu (napr. 12000 eur/rok), podobne ako študentom, za ktorých platí odvody štát, by im za toto obdobie nevznikol nárok na dôchodok

- **Odvodová odpočítateľná položka pre nízkoprijímajúcich zamestnancov** (pozri napr. návrh INESS z roku 2006 popísaný v: Návrh riešenia hlavných nedostatkov sociálneho systému SR podľa stavu k 31. 12. 2005, alebo INESS Policy Note: Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť, december 2012 – všetky publikácie sú voľne dostupné na stránke INESS.sk v sekcii Publikácie)

- **návrat zodvodnenia dohodárov do stavu pred poslednou zmenou / alternatívne zavedenie OOP**

- **pozastavenie platnosti minimálnej mzdy v regióne, ak je miera nezamestnanosti nad 10%**

VYSOKÁ PRIORITA:

- **Zníženie DPPO**, ktorá je najvyššia spome-

dzi postkomunistických krajín a v nasledujúcich rokoch bude vyššia ako v UK, DEN, SWE a FIN, sprevádzané adekvátnymi škrtmi vo výdavkoch verejných financií (návrh INESS kde škrtat napríklad: Ako znížovať výdavky v oblasti štátnej sociálnej podpory, október 2012, INESS Policy Note: Dane ešte zvyšovať netreba, marec 2012)

STREDNÁ PRIORITA:

- **Zastavenie nezmyselnej politiky investičných stimulov** (vysvetlenie v INESS Policy Note: Investičné stimuly, február 2013)

- **Návrat Zákonníka práce do stavu pred zmenami druhou Ficovou vládou**

- **Zlepšovanie podnikateľského prostredia odstraňovaním administratívnych prekážok - licencie pre živnostníkov**

INESS môžete podporiť aj cez Flattr

Stránky iness.sk aj eurokriza.sk sa zapojili do siete mikrodarov Flattr ako jedny z prvých slovenských stránok vôbec.

Flattr.com vznikol vo Švédsku v roku 2010 a behom chvíle získal niekoľko ocenení, vrátane ceny Najlepší start-up roka časopisu TechCrunch. Princíp tejto siete mikrodarov je jednoduchý a umožňuje vám odmeňovať blogy a weby ktoré radi čítate jediným kliknutím.

Užívatelia sa môžu zaregistrovať na stránke **flattr.com**. Tam si vytvorí profil a určia me-

sačný rozpočet, minimum je 2 eurá. Pomocou služby PayPal alebo platobnej si vložila na svoj profil ľubovoľné množstvo peňazí. Potom už len stačí čítať obľúbené stránky ako obvykle. Ak na nich uvidíte tlačidlo flattr, stlačte ho a článok dostane hlas – úplne rovnako ako v prípade tlačidla facebook like! Na konci mesiaca sa všetky vaše hlasy zrážajú a mesačný rozpočet, ktorý ste si určili, sa rozdelí medzi jednotlivé hlasy.

S jedným účtom môžete odmeňovať, ale ak prijímať na svojom blogu. Je to skutočne mi-

moriadne efektívny spôsob akým dobrovoľne podporovať kvalitný obsah na Internete. Dúfame preto, že vás to zaujme a medzi prvé články, ktoré "olajkujete", budú patriť aj články z iness.sk!

INESS na TU vo Zvolene

Analytici INESS Ján Dinga a Martin Vlachynský na pozvanie študentov pripravili v utorok 23.4.2013 dve prednášky na Technickej univerzite vo Zvolene.

Prvou témou bola Cena štátu, kde Ján Dinga oboznámil publikum so štruktúrou, fungovaním a súčasným stavom slovenských verejných financií. Martin Vlachynský rozprával na tému prírodných zdrojov, náhľadov na ich význam pre ekonomiku a možné scenáre ich (ne)minutia v budúcnosti.

Podnikateľský kemp 2013

30.5.-2.6.2013 Business centrum Zochova, Bratislava

Máte podnikateľský nápad, ale obávate sa začať? Začali ste, ale nevyvíja sa to podľa vašich predstáv?

Činnosť podnikateľov, ktorí aktívne vyhľadávajú medzery na trhu a následne sa ich snažia svojou činnosťou naplniť, je jadrom ekonomického pokroku. Obzvlášť v dnešných krízových časoch by nemali ľudia na príležitosť odovzdane čakať, ale pokúsiť sa ju objaviť. Preto sa INESS za podpory nadácie Pontis rozhodol zorganizovať Podnikateľský kemp.

Podujatie je určené pre ľudí bez ohľadu na vek, ktorí už majú podnikateľský nápad a sú pripravení začať ho realizovať, ale chcú si ho pred začatím ešte dobre premyslieť zo všetkých strán. Dali sme dokopy takmer desiatku lektorov, všetko skúsených podnikateľov a expertov, aby vám počas štyroch intenzívnych dní poradili s:

- Podnikateľským plánom
- Jeho financovaním
- S byrokraciou a daňovými nástrahami
- Právnymi spormi
- Marketingom
- Krízovými situáciami

... a mnohým iným, čo vás v podnikateľskom živote zastihne.

Okrem prednášok sa zúčastníte workshopov, kde bude váš nápad vystavený konštruktívnej kritike ostatných. Po skončení podujatia INESS poskytne platformu pre ďalšiu komunikáciu a vzájomnú pomoc účastníkov. Chceme, aby ste podujatie opúšťali s konkrétnym časovým plánom nasledujúcich krokov a budeme vás aktívne povzbudzovať v jeho realizácii v nasledujúcich mesiacoch.

Prednášky nebudú o motivácii, s tou musíte už prísť, ale o tom kde, čo, koľko, prečo a kedy. Nie je to ani typické start-up podujatie, nie je podstatné, či máte nápad na revolučný softvér, alebo sieť autoumyvární. Podstatná je chuť začať podnikáť. Počet miest je obmedzený, ak sa chcete prihlásiť,

Ste človek s konkrétnym podnikateľským nápadom?
Ste pripravený riskovať a obetovať?
Nezačali ste ho ešte realizovať, alebo zamrzol hneď na začiatku?

PRIHLÁSTE SA NA

Podnikateľský kemp

30.5. - 2.6. 2013

Bratislava - Business centrum Zochova

Info: www.iness.sk/kemp/

• Na kempe sa dozviete praktické rady o daniach, financovaní podnikania, marketingu, administrative, či právnych aspektoch podnikania.

• Prednášky sa striedajú s workshopmi, kde si môžete nové informácie otestovať na vlastnom projekte na workshopoch

• Pomôže vám takmer desiatka skúsených podnikateľov a odborníkov, napríklad:

Jozef Mihál (RELIA)
Vladimír Sirotko (Actoris System)
Jozef Špirko (Aspin)
Martin Štefunko (PPF Group)
Vladimír Slivka (Mayer/McCann Erickson)
a ďalší...

Prihlásiť sa môžete bez ohľadu na vek či vzdelanie - podstatný je váš nápad a chuť ho realizovať!

Vďaka podpore Accenture nadačný fond v Nadácii Pontis je poplatok pre úspešných uchádzačov 38 eur. Prihlasovanie je otvorené do 24.5.2013 Viac informácií na www.iness.sk/kemp/

organizuje

INESS

partneri podujatia

accenture
High performance. Delivered.

nadácia
pontis

TREND
tyždenník a ekonomická revue

všetky podrobné informácie, vrátane zoznamu prednášajúcich, nájdete na samostatnej stránke <http://www.iness.sk/kemp/>. Podujatie sa uskutoční v dňoch 30.5.-2.6.2013.

Prihlasuje sa do 24. mája, tak neváhajte. Poďakovanie patrí aj partnerom, konkrétne nadačnému fondu Accenture v nadácii Pontis a týždenníku Trend.

VideoDVD: Juraj Karpiš (Filmový festival Jeden svet)

Kedy skutočne začala kríza a prečo? Ako ďaleko sme od celosvetovej finančnej apokalypsy? Aké sú možné riešenia a kde sa bude nachádzať Slovensko a svet o niekoľko rokov? V zázname diskusie s Jurajom Karpišom z marcového festivalu Jeden svet sa dozvieme ďaleko viac, vrátane odpovedí na otázky divákov.

DVD si môžete zakúpiť v cene 7 eur na maili [hello\[zavinac\]berkat.sk](mailto:hello[zavinac]berkat.sk), prípadne cez facebook. Výťažok je venovaný na charitu, konkrétne zrakovo postihnutým v Afganistane a na podporu vzdelávania v Maroku.

Liberty Camp 2013

23.6.-29.6.2013 Hoteli Junior Piatrová, Vrútky

INESS v spolupráci s The Language of Liberty Institute organizuje 7. ročník medzinárodného kempu LIBERTY CAMP, ktorý sa uskutoční v dňoch 23.6.-29.6.2013 v **Hoteli Junior Piatrová vo Vrútkach**.

INESS

THE 2013 LIBERTY CAMP

Explore economics, entrepreneurship and philosophy while practicing English

If you keep asking yourself questions like

- Is Intellectual property a property?
- Will the eurozone fall apart?
- Do you have a right to carry a gun?
- Is Bitcoin new currency of a free society?
- What is missing in economic textbooks on universities?

The Liberty Camp is the place to look for answers. In an open, interactive and intellectually stimulating atmosphere, the camp will combine:

- Lectures, teacher and student presentations
- Small group discussions, debates, case studies
- Workshops, where groups of students will write proposals for applying these ideas to solving problems facing our country today

The 2013 camp partners are:

Friedrich Naumann
STIFTUNG

tyždeň

WHO should apply to the Liberty Camp?

- university students or recent graduates
- those who speak English and want to improve by practicing it, the entire camp will be in English
- those who want to talk to teachers from UK, USA, Australia
- those with an interest in exploring liberty

WHEN?

June 23 – June 29, 2013

WHERE?

Vrútky, Slovakia

PARTICIPATION FEE, SCHOLARSHIPS:

The cost of the six-day program with accommodation, food, books and other materials is €120. Scholarships covering 25% of the costs are available for selected participants; please inquire.

REGISTER FOR THE CAMP AT:

<http://www.iness.sk/lec/>

DEADLINE: for registration 30.5.2013

CONTACT INFORMATION

Jana Kostovčáková: jana.kostovcakova@iness.sk

Liberty camp je 5 dňové vzdelávacie podujatie bohaté na prednášky a diskusie. Ich spoločným menovateľom nie sú len súčasné problémy vyspelého sveta, vysoké verejné dlhy či kríza eura, ale aj význam slobody v živote jednotlivca a spoločnosti. Skúmať ju budeme nielen z ekonomického ale aj z právneho, morálneho a filozofického pohľadu.

Čo je však dôležité, celé podujatie je v anglickom jazyku. Skúsení zahraniční lektori vedú prednášky a diskusie tak, aby zaujali nielen obsahom, ale umožnili účastníkom aj zlepšiť ich jazykové schopnosti.

A nejde len o prednášky. Minulý rok sme mali účastníkov z 5 krajín sveta.

Viac informácií získate v priloženom letáku alebo na <http://www.iness.sk/lec/>, kde sa môžete zaregistrovať v online formulári.

Budeme radi, ak túto informáciu prepošlete známym, ktorých by mohla zaujať.

Podnikatelia spojte sa

V dňoch 9.-10. 4. 2013 v Žiline sa uskutočnila konferencia Podnikatelia spojte sa, na ktorej prednášal aj Juraj Karpiš z INESS na tému: "Podnikatelia a ekonómovia-ko rozhoďuje".

Podujatia sa zúčastnilo viac ako 70 podnikateľov, majiteľov spoločností a zástupcov stredného a vyššieho manažmentu.

Prednáška o eurokríze na Kolégiu Antona Neuwirtha

Juraj Karpiš z INESS dňa 2.5. 2013 prednášal o príčinách, aktuálnom stave a scenároch eurokrízy na internáte Svoradov v Bratislave.

Zaplnená študovňa naplno využila možnosť spýtať sa otázky v cyperských bankách, ale aj možných dopadoch na Slovensko.

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Operácia srdca za 800 dolárov

Z ekonomického hľadiska nie je dôvod, aby cena medicínskych zákrokov neklesala, tak ako v prípade produkcie iných statkov. Zdokonaľovanie procesov, zlacňovanie materiálu, výnosy z rozsahu a rastúca konkurencia zaškoleného personálu by podobne, ako v prípade fast-foodov alebo nízkonákladových aerolínií, malo stláčať cenu dole.

V neregulovaných oblastiach medicíny ako kozmetická chirurgia takýto vývoj môžeme sledovať. Laserová korekcia dioptrií sa dá zakúpiť za pár stoviek eur. Náklady na väčšinu zdravotných výkonov vo vyspelých štátoch rastú do závratných výšok. Dôvodom je množstvo, od udržiavania monopolu na certifikovanie lekárov, až po systém zdravotnej dane (u nás nelogicky nazývanej poistenie) a schémy obstarávania zdravotníckeho materiálu.

Výsledkom je nedostupnosť drahých lekárskeho výkonov, nielen pre chudobných ľudí, ale aj pre strednú vrstvu, keďže možnosť zaplatiť desiatky tisíc eur za operáciu či liečenie je mimo finančných možností väčšiny z nás. Sme odkázaní na dlhé čakacie doby a minimálny výber – kvalita lekára či medicínskeho zariadenia je výsledkom kola šťasten a nie výberu zákazníka, ktorým pacient minimálne v našich pomeroch ani nie je.

Trh dokáže zázraky aj v prípade ekonomickej racionalizácie medicínskych zákrokov. Dôkazom toho je Devi Shetty, jeden z najlepších indických kardiochirurgov. Okrem medicíny má značný talent aj ako podnikateľ. Založil sieť kliník Narayana Hrudayalaya (vo voľnom preklade „Chrám srdca“), kde sa poskytujú

chirurgické zákroky za bezkonkurenčnú cenu. V prvej z pobočiek v meste Bangalore sú schopní vykonať otvorenú operáciu srdca za trhovú cenu 1800 dolárov. Väčšine pacientov účtujú o niečo viac, čo následne umožňuje poskytovať operácie najchudobnejším úplne zdarma.

Klinike sa takéto nízke ceny podarilo dosiahnuť dôslednou racionalizáciou. Budovy sú prefabrikované, jednoposchodové, čím odpadlo značné množstvo nákladov. Klimatizácia je len v operačných sálach a na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Podarilo sa ju vybudovať za 10 mesiacov s nákladom 7,4 milióna dolárov. Cena chirurgických kliník s podobným typom zákrokov sa na západe pohybuje v rádoch stoviek miliónov. Podobne sa podarilo zjednodušiť aj procesy. Napríklad s ošetrovaním pacientov (vrátane preväzovania) pomáhajú zaškolení príbuzní, pokiaľ je to možné. Aj vďaka tomu klinika robí takmer 100 operácií denne so 40 chirurgmi. Aj vďaka intenzite práce patria chirurgovia k svetovým špecialistom. Len sám dr. Shetty vykonal viac ako 15 000 operácií srdca. Aj vďaka tomu je štatistika úspešnosti plne porovnateľná s americkými nemocnicami.

Plánom doktora Shettyho je rozšíriť sieť kliník a stlačiť cenu operácii až na 800 dolárov. Popri tom otvoril kliniku pre onkologických pacientov, oftalmológiu a traumacentrum. Miliónom chudobných Indov sa tak otvára prístup ku profesionálnej zdravotnej starostlivosti, o akej dosiaľ nemohli ani snívať. No nielen im – jeho úspechy ďalej podporia zdravotnícky turizmus, ktorým je už dnes Ázia známa a ktorý poskytuje služby pacientom zo západu, ktoré si doma často nemôžu dovoliť.

ANTI MARKET

Vylastníme vám hrozienka

Americký najvyšší súd sa zaoberá podnetom nespokojných farmárov, ktorým leží v žalúdku zákon z roku 1937, podľa ktorého ich môže vláda každoročne pripraviť o časť ich hrozienekovej úrody. Otázka, ako je niečo také možné a prečo práve hrozienka, je na mieste.

Pre tento účel špeciálne zriadená komisia, pozostávajúca zo 47 producentov a jedného spotrebiteľa, tak robí od roku 1940. Pre ilustráciu, v roku 2003 zabavila 47% a v roku 2004 30% hrozienekovej úrody. Zarážajúci je fakt, že farmári za vylastenú úrodu nie sú nijakou formou odškodnení a tí, ktorí sa scenáru snažia zabrániť, sú pokutovaní. Hrozienka sú exportované (samozrejme, pri nízkych cenách) a jediný úžitok, ktorý z toho farmári majú, je zisk po pokrytí všetkých nákladov týchto obchodov. Teda ak nejaký vôbec je.

Cieľom týchto podivuhodných opatrení je vraj dosiahnuť ukážkovo fungujúci trh, aj keď môžeme polemizovať o tom, či trh s hrozienkami zásah tohto druhu potrebuje. Doma zostáva množstvo potrebné pre vnútorný trh a zvyšok je exportovaný. Umelo vytvorený nedostatok hrozienek vyháňa ceny smerom nahor a preto nie je nezvyčajné, že Kalifornské hrozienka sú v zahraničí lacnejšie ako v samotnej Kalifornii. Je logické, že americkí farmári majú kvôli tomu hlavu v smútku.

Prípád hrozienek nie je ani zďaleka jediný, nakoľko do tohto systému spadajú ďalšie 30 plodín. Sú by tak mal rozhodnúť, či je takýto zásah naozaj nutný a či by obchod nemohol fungovať aj bez podobných federálnych zásahov. Dôvodom je na to rozhodne dosť.

Paralelu s cieľom ovplyvniť trhovú cenu môžeme stále vidieť aj na Slovensku, najmä pri obilninách a cukre. Kľúčovú úlohu u nás zohráva Poľnohospodárska platobná agentúra a jej Účet intervenčného nákupu. Na strane príjmov účtu stoja finančné prostriedky získané z predaja zásob súvisiacich s intervenčnými opatreniami, výdavky tvoria prostriedky na nákup intervenčných zásob a náklady spojené s ich skladovaním a manipuláciou. PPA teda nakúpi vtedy, keď chce vytlačiť cenu smerom nahor a zásoby predá, keď je na to vhodná príležitosť. Podľa informácií na stránke PPA momentálne k intervenčným nákupom nedochádza, avšak sú neoddeliteľnou súčasťou spoločnej poľnohospodárskej politiky. Nečelíme síce vylastňovaniu tak, ako je tomu v USA, no podstata opatrenia je rovnaká. Zvýhodňuje producentov pred spotrebiteľmi.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline?

Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom, ktorú si v INESS môžete zakúpiť za 3,99 eur.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Slovenské vydanie: (c) TRIM Broker a INESS

Rok 2011, 160 strán

Knihu si môžete za cenu 9,50 Eur zakúpiť v INESS alebo v obchode vo vašom meste.